

Kinnitatud Tartu Hiie Kooli direktori 31.08.2015 käskkirjaga nr 1-2/4
Muudetud Tartu Hiie Kooli direktori 27.06.2017 käskkirjaga nr 23

Tartu Hiie Kooli õppekava üldosa

Tartu 2015

Sisukord

	Õppekava lähtealused ja üldpõhimõtted	4
1.	Kooli väärtused ja eripära, kooli õppe- ja kasvatusesmärgid	6
1.1	Alusväärtused, eesmärgid ja põhimõtted	6
1.2	Pädevused	7
1.3	Õppimise käsitlus ja õppekeskkond	10
1.4	I kooliastmes taotletavad pädevused	13
1.5	Õppe ja kasvatus rüh asetused I kooliastmes	14
1.6	II kooliastmes taotletavad pädevused	15
1.7	Õppe ja kasvatus rüh asetused II kooliastmes	16
1.8	III kooliastmes taotletavad pädevused	16
1.8	Õppe ja kasvatus rüh asetused III kooliastmes	17
2.	Õppekorraldus	18
2.1	Tunniplaan õppeaineti ja klassiti	18
2.1.1	Kuulmispuudega õpilaste klasside põhikooli tunni jaotusplaan	18
2.1.2	Kõne puudega õpilaste klasside põhikooli tunni jaotusplaan	19
2.2	Õppe- ja kasvatus töö korraldus	20
2.3	Riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjused	22
2.4	Läbivate teemade ja lõimingu rakendamine	23
2.5.	Liikluskasvatuse käsitlemine koolis	25
3.	Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused	27
4.	III kooliastme loovtööde temaatika valiku, juhendamise, töö koostamise ja hindamise kord	28
4.1	Üldsätted	28
4.2	Loovtöö eesmärgid	29
4.3	Loovtöö teema valimine	29
4.4	Loovtöö juhendamine	30
4.5	Loovtöö vormistamine	30
4.6	Loovtöö kaitsmine	31
4.7	Loovtöö hindamine	32

5.	<u>Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ning hindamise korraldus</u>	34
5.1.	<u>Hindamine, hindamise korraldus ning hinnangutest ja hinnangutest teavitamise kord</u>	34
5.2.	<u>Kujundav hindamine</u>	35
5.3.	<u>Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus</u>	36
5.4.	<u>Tasemehindamine</u>	38
5.5.	<u>Kokkuvõtavad hinded ja järgmisse klassi üleviimine</u>	39
5.6.	<u>Põhikooli lõpetamine</u>	41
5.7.	<u>Käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtted</u>	42
6.	<u>Õpilaste juhendamine ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorraldus</u> ..	43
6.1.	<u>Üldpõhimõtted</u>	43
6.2.	<u>Kuulmispuudega õpilaste õppetöö korraldus</u>	46
6.3.	<u>Kõnepuudega õpilaste õppetöö korraldus</u>	48
6.4.	<u>Surdoloopeediline õpiabi</u>	49
6.5.	<u>Logopeediline õpiabi</u>	50
6.6.	<u>Eripedagoogiline õpiabi</u>	50
7.	<u>Karjääriõppe korraldamine</u>	51
8.	<u>Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus</u>	52
9.	<u>Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted</u>	53
10.	<u>Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord</u>	54
11.	Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“	
12.	Ainevaldkond „Võõrkeel“	
13.	Ainevaldkond „Matemaatika“	
14.	Ainevaldkond „Loodusained“	
15.	Ainevaldkond „Sotsiaalsained“	
16.	Ainevaldkond „Kunstiained“	
17.	Ainevaldkond „Tehnoloogia“	
18.	Ainevaldkond „Kehaline kasvatus“	
19.	Valikõppeaine „Informaatika“	
20.	Valikõppeaine „Karjääriõpetus“	

Õppekava lähtealused ja üldpõhimõtted

1. Tartu Hiie Kool (edaspidi *kool*) on Haridus- ja Teadusministeeriumi hallatav põhikool kuulmis- ja kõnepuudega õpilastele kogu Eestis, mille

1) tegevuse eesmärk on olla hästi toimiv ja hinnatud kool-õppenõustamis- ja rehabilitatsioonioskusteabekeskus, kus on mitmekülgsed õppija arengut toetavad tugisüsteemid, ajakohased vahendid, kaasaegne materiaalne baas ning kompetentne meeskond kuulmis- ja kõnepuudega õpilaste arendamiseks;

2) ülesanne on tagada kuulmis- ja kõnepuudega õpilastele arendav ja motiveeriv õppekasvatustegevus ning turvaline ja innovaatiline õppekeskkond, luua parimad võimalused ja kättesaadavus kõigile kuulmis- ja kõnepuudega õpilastele, nende vanematele ja nendega töötavatele pedagoogidele kogu Eestis kvaliteetseks õppenõustamiseks ja rehabilitatsiooniks.

2. Koolis õpivad erinevas astmes kuulumislangusega õpilased, kes kasutavad kuulmisabivahendeid, kuid kelle kuulumise ja kõne arengu tase ei võimalda toime tulla elukohajärgses põhikoolis ning kurdid õpilased, kelle vanemad soovivad, et nende lapsed omandavad eesti kõnekeelse hariduse (suuline ja kirjalik kõne).

3. Koolis õpivad esmase kõnepuudega õpilased, kelle erivajadus väljendub suulise ja kirjaliku kõne raskustes. Kõneprobleemide spekter võib olla väga lai: õpilaste kõne võib olla raskete hääldepuuete tõttu arusaamatu; osa õpilasi on hädas lause- ja tekstiloomega; mõni õpilane väljendub ainult üksikute sõnadega, mis takistab teabe omandamist ja pärsib suhtlemist; osadel õpilastel on lugemis- ja kirjutamisraskused jne.

4. Koolis toimub kõnelema õppimine, hääle ja häälikute seadmine ning kõnesse viimine, suultlugemise ja kuuldetaju arendamine, keeleliste väljendusvahendite kujundamine, sõnavara laiendamine, õige ja teadliku lugemise ning võimalikult veatu kirjutamisoskuse õppimine, jutustamisoskuse arendamine, kõne ja üldise arengu igakülgne toetamine ning kommunikatsioonioskuse kujundamine, mis võimaldab õpilasel põhihariduse omandamist ja õpingute jätkamist pärast põhikooli lõpetamist.

5. Põhikooli kooliastmed koolis on järgmised:

1) I kooliaste (1.– 3. klass) - kuulumispuudega laste 1.- 4. klass ja kõnepuudega laste 1.- 4. klass;

- 2) II kooliaste (4.– 6. klass) - kuulmispuudega laste 5.- 8. klass ja kõnepuudega laste 5.- 7. klass;
- 3) III kooliaste (7.– 9. klass) - kuulmispuudega laste 9.- 11. klass ja kõnepuudega laste 8.- 10. klass.

6. Väljastpoolt Tartut pärit lapsed elavad õppeperioodi tööpäevadel kooli õpilaskodus.

7. Kooli õppekava on riikliku õppekava (Vabariigi Valitsuse 06.01.2011 määrus nr 1 „[Põhikooli riiklik õppekava](#)“, (edaspidi *PRÕK*) alusel koostatud kooli õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamisel on lähtutud ka [kooli põhimäärusest](#) arvestades seejuures õpilaste puude spetsiifikat, koolis õppivate õpilaste kodukohtade paikkondlikku eripära, kooli töötajate, lapsevanemate, õpilaste ja teiste oluliste huvigruppide soove ja vajadusi, kasutatavaid ressursse.

8. Kooli õppekavas kirjeldatakse õppe rõhuasetusi ning tegevusi õppekava täitmiseks ja õpilaste arengu toetamiseks, tuuakse välja kooli eripära ja väärtused, õpilaste puudespetsiifikast tulenevad tugisüsteemid ja valikud.

9. Õppekava koosneb üldosast, ainevaldkonnakavadest ning ainekavadest. Ainevaldkonna kavas kirjeldatakse üldised alused ainevaldkonna rakendamiseks ja ainevaldkonna kohustuslike õppeainete ainekavad. Ainekavades esitatakse õppeainete õpitulemuste ja õppesisu kirjeldused klassiti.

10. Kooli õppekava on kättesaadav kooli veebilehel ja kooli õpetajate toas.

1. Kooli väärtused ja eripära, kooli õppe- ja kasvatuseesmärgid.

1.1. Alusväärtused, eesmärgid ja põhimõtted

1.1.1. Koolil on nii hariv kui ka kasvatav ülesanne. Kool aitab kaasa õpilaste kasvamisele loovateks, mitmekülgseteks isiksusteks, eelisarendades nende laste suhtlemis- ja iseseisva toimetulekuoskusi, mis loob võimaluse paremaks iseseisvaks toimetulekuks tulevikus ja kulutuste (sotsiaalabi, viipekeeletõlge jms) vähendamiseks täiskasvanueas. Rõhk on kaasamisele ja sotsiaalsele integratsioonile, kutsevalikut soodustavate tegevuste toetamisele.

1.1.2. Koolis toetatakse õpilase verbaalset, vaimset, füüsilist, kõlbelist, sotsiaalset, emotsionaalset ja õppijakeskset arengut. Õpilase probleeme leevendatakse logopeedilise ja eripedagoogilise abi ning valdkonnade vahelise toetusega sedavõrd, et õpilane suudab omandada põhihariduse selles koolis või saavutab kõne seisundi, mis võimaldab tal minna (tagasi) õppima elukohajärgsesse kooli. Oluline on õigel ajal kasutusele võtta parimad õpilase arengutasemele vastavad meetmed, et puue või probleem ei süveneks.

1.1.3. Õpilased ja personal juhivad oma otsustes ja tegevustes kokkulepitud väärtustest ja hinnangutest, millele tuginevalt kujunevad hoiakud, käitumine ja suhtumine ümbritsevasse, mis on isikliku elu ja ühiskonna koostoimimise aluseks ning loob tingimused õpilaste erisuste tasakaalustatud arenguks, eneseteostuseks, suhtlemiseks ja valikuteks. Alusväärtustena tähtsustatakse üldinimlikke väärtusi (ausus, hoolivus, aukartus elu vastu, õiglus, inimväärikus, lugupidamine enda ja teiste vastu) ja ühiskondlikke väärtusi (vabadus, demokraatia, austus emakeele ja kultuuri vastu, patriotism, kultuuriline mitmekesisus, sallivus, keskkonna jätkusuutlikkus, õiguspõhisus, solidaarsus, vastutustundlikkus ja sooline võrdõiguslikkus).

1.1.4. Koolis on õpilasele eakohane, tema puuet arvestav turvaline ja arengule positiivselt mõjuv ning toetav õppekeskkond, korrigeeriva ja kaasava suunitlusega kaasaegne õppevara, otstarbekas näitvahendite ja ruumide kasutus, mis toetab õpilase õpihimu ja õpioskuste, eneseanalüüsi ja kriitilise mõtlemisvõime, kõne, teadmiste ja tahteliste omaduste arengut ning eneseväljendust selliselt, et õpilane tahab õppida õppima ja saab hakkama suhtlemisega.

1.1.5. Teadmiste, väärtushinnangute, praktiliste oskuste ja kõnelise suhtlemise omandamine ja arendamine toimub kogu kooli õppe- ja kasvatusprotsessi ning kodu ja kooli ühistegevuses.

1.1.6. Kuna õpilastel esinevad suured raskused suhtlemisel ja eneseväljendamisel, pööratakse koolis erilist tähelepanu eesti keele õppele ja suhtlemisoskuse arendamisele, kõnelise suhtlemise arendamine toimub iga päev erinevate tegevuste raames.

1.2. Pädevused

1.2.1. Õppekava tähenduses on pädevus teadmiste, oskuste ja hoiakute kogum, mis tagab suutlikkuse toimida teatud tegevusalal või -valdkonnas loovalt, ettevõtlikult ja paindlikult. Eristatakse üldpädevusi, valdkonnapädevusi ja kooliastmetes taotletavaid pädevusi.

1.2.2. Üldpädevused on ainevaldkondade ja õppeainete ülesed pädevused, mis on olulised inimeseks ja kodanikuks kasvamisel, mis kujunevad kogu kooli tegevuse, õppeainete ning tunni- ja koolivälise tegevuse kaudu ning mille kujunemist jälgivad ja suunavad õpetajad kooli ja kodu koostöös.

1.2.3. Õpilastes kujundatavad **üldpädevused**:

1) **kultuuri- ja väärtuspädevus** – suutlikkus hinnata inimsuhteid ja tegevusi üldkehtivate moraalinormide seisukohast; tajuda ja väärtustada oma seotust teiste inimestega, ühiskonnaga, loodusega, oma ja teiste maade ja rahvaste kultuuripärandiga ning nüüdiskultuuri sündmustega; väärtustada loomingut ja kujundada ilumeelt; teadvustada väärtushinnanguid;

tegevused koolis: väärtusmängud, kiusamisvaba koolielu, arutlused põhiväärtuste üle, päevakajaliste sündmuste kohta informatsiooni andmine, korrektne tööde vormistamine;

2) **sotsiaalne ja kodanikupädevus** – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, teha koostööd teiste inimestega erinevates situatsioonides; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;

tegevused koolis: suutlikkus olla teistega koos, sotsiaalsete oskuste õppimine, erinevate sotsiaalsete ja toimetulekuprobleemide ennetamine ning leevendamine, tegutsemisvõime toetamine; kokkulepete sõlmimine ja nendest kinni pidamine, teistega arvestamine;

3) **enesemääratluspädevus** – suutlikkus mõista ja hinnata iseennast, oma nõrku ja tugevaid külgi; analüüsida oma käitumist erinevates olukordades; käituda ohutult ja järgida tervislikke eluviise; lahendada suhtlemisprobleeme;

tegevused koolis: võimalused suhtlemiseks ja mängimiseks oma sõprade/ eakaaslaste/ tuttavatega, tegutsemine tuttavas keskkonnas, õpilaste „sildistamise“ vältimine,

arenguestluste arutelud ja enesehindamine, mille käigus õpilased õpivad määratlema enda tugevaid ja nõrku külgi ning kavandama parendustegevusi;

4) **õpipädevus** – suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpitudga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;

tegevused koolis: õpitoimingute jaotamine osatoiminguteks; osatoimingute planeerimine, reguleerimine ja kontrollimine; oma tegevuse kommenteerimine (mida ja milleks teha, mis järjekorras ja kuidas teha); oskus leida informatsiooni teatmeteostest ning internetist, selle kriitiline kasutamine; eri liiki tekstide koostamine ja sõnastamine; funktsionaalse lugemisoskuse arendamine;

5) **suhtluspädevus** – suutlikkus ennast võimalikult selgelt ja arusaadavalt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada, arvestades olukordi ja mõistes partnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades korrektset viitamist, sobivaid keelevahendeid ja stiili; väärtustada grammatiliselt korrektset eesti keelt;

tegevused koolis: kõnelema õppimine, võimalikult normi lähedase suhtlemise harjutamine (sh kontakti astumine, suhtlemise jätkamine ja lõpetamine); erinevate teabe hankimise strateegiate omandamine; üksteise jälgimine ja vestluse täiendamine, oma seisukohtade esitamine ja põhjendamine; esinemisalaste pädevuste kujundamine, kirjalike dialoogide analüüsimine, alternatiivsete abivahendite otstarbekas kasutamine;

6) **matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus** – suutlikkus kasutada matemaatikale omast keelt, sümboleid, meetodeid koolis ja igapäevaelus; mõista loodusteaduse ja tehnoloogia olulisust ning piiranguid; kasutada tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;

tegevused koolis: matemaatiliste esitlusviiside (ülesannete lahenduskäigud, tööde vormistamine ja mõistete defineerimine) kasutamine erinevates õppeainetes, seoste esiletoomine ja rakendamine aineteülevalt, tehnoloogiliste vahendite kasutamine;

7) **ettevõtlikkuspädevus** – suutlikkus ideid luua ja ellu viia, kasutades omandatud teadmisi ja oskusi erinevates elu- ja tegevusvaldkondades; näha probleeme ja neis

peituvaid võimalusi, aidata kaasa probleemide lahendamisele; seada eesmärgid, koostada plaane, neid tutvustada ja ellu viia; korraldada tegevusi ja neist osa võtta; näidata algatusvõimet ja vastutada tulemuste eest; reageerida loovalt, uuendusmeelselt ja paindlikult muutustele; võtta arukaid riske;

tegevused koolis: õpilaste tegevused kooliülestes, riiklikes ja rahvusvahelistes projektides, ühistegevuste korraldamine ja nendes osalemine, soodustades õpilaste algatusvõimet ja harjutada vastutama tulemuste eest; erinevate probleemide lahendamine soodustamaks loovust ja uuendusmeelsust; tegutsemine ühtse meeskonnana;

8) **digipädevus** – suutlikkus kasutada uuenevat digitehnoloogiat toimetulekuks kiiresti muutuvus ühiskonnas nii õppimisel, kodanikuna tegutsedes kui ka kogukondades suheldes; leida ja säilitada digivahendite abil infot ning hinnata selle asjakohasust ja usaldusväärsust; osaleda digitaalses sisuloomes, sh tekstide, piltide, multimeediumide loomisel ja kasutamisel; kasutada probleemilahenduseks sobivaid digivahendeid ja võtteid, suhelda ja teha koostööd erinevates digikeskkondades; olla teadlik digikeskkonna ohtudest ning osata kaitsta oma privaatsust, isikuandmeid ja digitaalset identiteeti; järgida digikeskkonnas samu moraalilisi ja väärtuspõhimõtteid nagu igapäevaelus;

tegevused koolis: IKT kui õppetöö loomulik osa, mis muudab õppimise ja õpetamise tulemuslikumaks ning toetab muutunud õpikäsituse rakendamist; IKT õpetus ja digipädevuse kujundamine aineteülel läbi igakülgse verbaalse ja alternatiivse suhtlemise arendamise; uuenduslike tegevuste elluviimine ja digilahenduste integreerimine õppeprotsessi.

1.2.4. Lähedase eesmärgiseade ja õppesisuga õppeained moodustavad ainevaldkonna. Ainevaldkonna peamine eesmärk on vastava valdkonnapädevuse kujunemine, mida toetavad õppeainete eesmärgid ja õpitulemused. Valdkonnapädevuse kujunemist toetavad lõiming teiste ainevaldkondade õppeainetega ning tunni- ja kooliväline tegevus.

1.2.5. Kooliastmetes taotletavad pädevused kirjeldavad kokkuvõtvalt õpilase arengut eakohaste üldpädevuste ja valdkonnapädevuste ning õpitulemuste omandatuse kaudu.

1.2.6. Ainekavades esitatakse osaoskuste või õppeteemade kaupa taotletavad õpitulemused, mis toetavad kooliastmete õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamist ja valdkonnapädevuste

kujunemist. Väärtushoiakuid väljendavaid õpitulemusi numbriliselt ei hinnata, vaid antakse nende saavutatuse kohta õpilasele tagasisidet.

1.3. Õppimise käsitlus ja õppekeskkond

1.3.1. Õppimine on elukestev protsess, milleks vajalikud oskused ja tööharjumused kujunevad põhihariduse omandamise käigus. Õppimise psühholoogiliseks aluseks on kogemus (õpilane näeb, kompab jne), mille õpilane omandab õppeprotsessis koos vaimse tegevuse teadvustamise ja kõne arenguga.

1.3.2. Õppimine on väljundipõhine, rõhutades muutusi õpilase käitumises ja keskendudes õpitulemustele (kas see pädevus või õpitulemus on olemas, kuidas seda on võimalik näha ja selle olemasolu hinnata). Omandatakse vajalikud teadmised, oskused, vilumused, tööharjumused, väärtushoiakud ja –hinnangud, mis on vajalikud igapäevaelus toimetulekuks.

1.3.3. Õpilane on õppeprotsessis aktiivne osaleja, kes õpib võimete kohaselt, tuleb toime õppimisega mõningase pingutuse ja paraja verbaalse abiga, õpib oma kaaslast ja ennast hindama ning oma õppimist analüüsima ja juhtima. Uute teadmiste omandamisel ja õpiharjumuse tekkel tugineb õpilane varasemale ning püüab seostada uue teabe varasemate teadmistega. Omandatud teadmisi rakendab õpilane uutes olukordades, probleemide lahendamisel, valikute tegemisel, oma seisukohtade põhjendamisel ning edasistes õpingutes.

1.3.4. Õpet kavandades ja ellu viies:

- 1) arvestatakse õpilase kuulmise seisundit, kõne ja kognitiivsete protsesside eripära, võimeid, keelelist, kultuurilist ja perekondlikku tausta, vanust, sugu, huvi ja kogemusi;
- 2) arvestatakse, et õpe oleks õpilasele jõukohane ja arendav, õpilase kuulumis- ja kõnepuuet arvestav ja samas korrigeeriv ning vajadusel ollakse valmis abi pakkuma;
- 3) arvestatakse, et õpitegevuse motiveeritus sõltub kaudsete eesmärkide mõistmisest, õpitegevuse jõukohasusest ning konkreetsetest hinnangutest protsessile ja tulemusele;
- 4) teadmisi ja oskusi kasutatakse reaalses olukorras või seostatakse need igapäevase eluga;
- 5) tagatakse õppimine potentsiaalses arenguvallas (õppeülesannete täitmine on jõukohane suurema või väiksema abiga ning õppematerjal vastab lapse arenguetaapile);
- 6) toetatakse eeskujule ja graafilistele abivahenditele, märkidele ja sümbolitele; uute õpitoimingute omandamist alustatakse materialiseeritult, osatoimingute ahelana;
- 7) kasutatakse diferentseeritud õpiülesandeid, mille sisu ja raskusaste võimaldavad õpilastel sobiva pingutustasemega õppida, arvestades sealjuures igäihe individuaalsust;

8) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist erimetoodikat, -viise ja -vahendeid (sealhulgas kohandatud ja lihtsustatud tekste, materialiseeritud õpet ja visuaalseid õppevahendeid, IKT vahendeid, kuulmisabivahendeid, aktiivõppemeetodeid, õppekäike, õues- ja muuseumiõpet jms);

1.3.5. Õppetegevus ja selle tulemused kujundatakse tervikuks lõimingu kaudu. Lõiming toetab õpilaste üld- ja valdkonnapädevuste kujunemist. Õpetajad seostavad oma aine teiste ainetega, mis väljendub kooli õppekava arendustöös ning õppe- ja kasvatustegevuse planeerimisel.

1.3.6. Eri valdkondade sisu lõimimine saavutatakse erinevate ainevaldkondade õppeainete ühisosa järgimisel, õppeainete, koolisiseste projektide ja läbivate teemade ühiste temaatiliste rõhuasetuste, õppeülesannete ning -viiside abil kogu kooli õppe- ja kasvatustegevuse käigus.

1.3.7. Õppekeskkond on õpilasi ümbritseva vaimne, sotsiaalne ja füüsiline keskkond, milles õpilased arenevad ja õpivad. Õppekeskkond toetab õpilase arenemist iseseisvaks ja aktiivseks õppijaks, kannab põhihariduse alusväärtusi ja oma kooli vaimsust ning säilitab ja arendab edasi kuulmis- ja kõnepuudega õpilaste ainukooli traditsioone. Kool korraldab õppe, mis kaitseb ning edendab õpilaste vaimset ja füüsilist tervist, püüab kindlustada stabiilse õpilase kuulmise seisundi, arendab suultlugemise ja sõrmendamise oskust ning kognitiivseid võimeid ja kommunikatsioonioskust.

1.3.8. Kuulmis- ja kõnepuude tõttu on rakendatud kohandused kooli õpikeskkonnas, õppevahendites ja õppemetoodikas (väiksem ruum, visuaalne tugi, suurem näitlikkustatus, toetavate algoritmide ning erinevate materialiseeritud vahendite, vajadusel alternatiivsete kommunikatsioonimeetodite /sõrmendid või viipekeel/ kasutamine tähenduste täpsustamiseks ja mõistete selgitamiseks). Kuulmispuudega õpilastel on vajalik regulaarne kuulmisabivahendite kandmine ja nende sobivuse kontroll ning reguleerimine SA TÜ Kliinikumi Kõrvakliiniku Kuulmise ja kõnestamise osakonnas.

1.3.9. Sotsiaalse ja vaimse keskkonna kujundamisel:

1) osaleb kogu koolipere;

2) luuakse vastastikusel lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel põhinevad ning kokkuleppeid austavad suhted õpilaste, vanemate, õpetajate, kooli juhtkonna ning teiste õpetuse ja kasvatussega seotud osaliste vahel;

3) koheldakse kõiki õpilasi eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdselt, austades nende eneseväärikust ning isikupära;

- 4) jagatakse asjakohaselt ja selgelt otsustusõigus ja vastutus;
- 5) märgatakse ja tunnustatakse kõigi õpilaste pingutusi, arengut ja õpiedu;
- 6) välditakse õpilastevahelist vägivalda ja kiusamist;
- 7) ollakse avatud vabale arvamusevahetusele, sealhulgas kriitikale;
- 8) luuakse õpilastele võimalusi näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii üksi kui koos kaaslastega;
- 9) luuakse õhkkond, mida iseloomustab abivalmidus ning üksteise toetamine õpi- ja eluraskuste puhul ja mis rajaneb inimeste usalduslikel suhetel, sõbralikkusel ning heatahtlikkusel;
- 10) korraldatakse koolielu inimõigusi ja demokraatiat austava ühiskonna mudelina, mida iseloomustavad kooliperes jagatud ja püsivad alusväärtused ning heade ideede ja positiivsete uuenduste toetamine;
- 11) lähtutakse koolielu rahvusliku, rassilise, soolise ja muudel alustel võrdse kohtlemise põhimõtetest ning soolise võrdõiguslikkuse eesmärkidest.

1.3.10. Füüsilist keskkonda kujundades jälgib kool, et tegemist õpilasi toetava ruumikasutusega:

- 1) kasutatavate rajatiste ja ruumide sisustus ning kujundus on õppe seisukohast otstarbekas, turvaline ning vastab tervisekaitse- ja ohutusnõuetele;
- 2) ruumid, sisseseade ja õppevara on esteetilise väljanägemisega;
- 3) kuulmispuudega õpilaste õpperuumides kasutatakse järelkõla ja müra vältimiseks ning kommunikatsiooni selguse tagamiseks heli neelavaid ja /või hajutavaid materjale (vaipu, kardinaid, akustilisi lagesid või seinapaneele, mööblialgude ja lauaklappide pehmendusi jms);
- 4) õppetöös kasutatakse eakohast, individuaalsele eripärale kohandatavat ja visuaalselt näitlikku õppevara ning nüüdisaegseid IKT-l põhinevaid õppevahendeid, nagu arvuti, esitlustehnika ja nutiseadmed (kuna tegemist on meditsiiniliste probleemidega lastega, siis organismi funktsioonide kahjustuste korral nende täiuslikku funktsioneerimist saavutada pole võimalik, kuid IKT vahendid võimaldavad õppetööd mitmekesistada ja pakkuda kuulmis- ja kõnepuudega õpilastele toetavat ja arendavat õpetust);
- 5) tagatud on interneti püsiühendus ja wifi olemasolu, kasutatakse mitmekesist õpitarkvara; videoprojektorid on paigaldatud kõikidesse klassiruumidesse; peaaegu kõikides klassides on interaktiivsed tahvlid; dokumendikaamerad on kasutusel kuulmispuudega laste klassides ja ainekabinettides; digikaamera ja muu videotehnika

on kasutusel omaloominguliste digitaalmaterjalide ettevalmistamisel ja avaldamisel; GPS-seadet kasutatakse loodusõpetuse ja geograafia tundides ilmakaarte õppimiseks, õuesõppetundides, orienteerumisel ja plaani joonistamisel; arvutiga ühendatav mikroskoop leiab kasutamist loodusõpetuse ja bioloogia tundides aine illustreerimisel ja laboratoorsete tööde tegemisel; füüsika, keemia, bioloogia ja geograafia tundides kasutatakse Vernier'i andmekogujaid; CNC freespink, 3D printer ja skänner, elektrooniline õmblus- ja tikkimismasin on kasutusel töö- ja tehnoloogiaõppes;

6) on tagatud kehalise tegevuse ning tervislike eluviiside edendamise võimalused nii koolitundides kui ka tunniväliselt, koolil on olemas võimla, staadion, jõusaal ning mitmekesine spordiinventar;

7) informatsiooni edastamiseks õpilastele kasutatakse akustilisi kommunikatsiooniseadmeid; kuulmispuudega õpilastele valgusallikat (koolikell);

8) kuuldekabinetis on kollektiivne helivõimendussüsteem, nii kuuldekabinetis kui aulas on ka induktsioonahel;

9) kooli ühisüritustel on tagatud verbaalse informatsiooni kättesaadavus ka kuulmispuudega õpilastele (aulas helivõimendussüsteem, mobiilsed raadiomikrofonid ja esitlustehnika; vabaõhu üritustel valjuhääldi);

10) on olemas ruumid ja võimalused (erinevate vahenditega sisustatud mängutoad ja jalutusruumid, pehme mööbli ja wifi-ühendusega puhkenurgad jms), kus saab olla vaba kommunikatiivsest stressist ja puhata;

11) õpilastel on võimalus kasutada arvutiklassi ja kooliraamatukogu.

1.3.11. Õpet korraldatakse ka väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, muuseumides, arhiivides, keskkonnahariduskeskustes, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õppekeskkonnas.

1.4. I kooliastmes taotletavad pädevused

Esimese kooliastme lõpus õpilane:

1) peab lugu oma perekonnast, klassist ja koolist; on viisakas, täidab lubadusi; teab, et kedagi ei tohi naeruvääristada, kiusata ega narrida; oskab kaaslast kuulata, teda tunnustada;

2) tahab õppida, tunneb rõõmu teadasaamisest ja oskamisest; oskab õppida üksi ning koos teistega, paaris ja rühmas; oskab jaotada aega õppimise, harrastustegevuse, koduste kohustuste ning puhkamise vahel;

- 3) teab oma rahvuslikku kuuluvust ning suhtub oma rahvusesse lugupidavalt;
- 4) oskab end häälestada ülesandega toimetulemisele ning oma tegevusi ülesannet täites mõtestada; oskab koostada päevakava ja seda järgida;
- 5) suudab tekstidest leida ja mõista seal sisalduvat teavet (sealhulgas andmeid, termineid, tegelasi, tegevusi, sündmusi, aega ja kohta) ning seda suuliselt ja kirjalikult esitada;
- 6) mõistab ja kasutab õpitavas võõrkeeles igapäevaseid väljendeid ja lihtsamaid fraase;
- 7) arvutab ning oskab kasutada mõõtmiseks sobivaid abivahendeid ja mõõtühikuid erinevates eluvaldkondades eakohaseid ülesandeid lahendades;
- 8) käitub loodust hoidvalt;
- 9) oskab sihipäraselt vaadelda, erinevusi ja sarnasusi märgata ning kirjeldada; oskab esemeid ja nähtusi võrrelda, ühe-kahe tunnuse alusel rühmitada ning lihtsat plaani, tabelit, diagrammi ja kaarti lugeda;
- 10) oskab kasutada lihtsamaid arvutiprogramme ning kodus ja koolis kasutatavaid tehnilisi seadmeid;
- 11) austab oma kodupaika ja kodumaad, tunneb Eesti riigi sümboleid ning täidab nendega seostuvaid käitumisreegleid;
- 12) oskab märgata ja hinnata ilu; hindab loovust ning tunneb rõõmu liikumisest, loovast eneseväljendusest ja tegevusest;
- 13) hoiab puhtust ja korda, hoolitseb oma välimuse ja tervise eest ning tahab olla terve;
- 14) oskab ohtlike olukordi vältida ja ohuolukorras abi kutsuda, oskab ohutult liigelda;
- 15) teab, kelle poole erinevate probleemidega pöörduda ning on valmis seda tegema.

1.5. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused I kooliastmes

1.5.1. Esimeses klassis on õpetuse ja kasvatuse põhitaotluseks õpilaste kohanemine koolieluga, turvatunde ja eduelamuste kogemine ning valmisoleku kujunemine edasiseks edukaks õppetööks. Õpilaste koolivalmidus ja võimed on erinevad, seetõttu diferentseeritakse õppeülesandeid ja nende täitmiseks kuluvat aega.

Esimeses kooliastmes keskendutakse:

- 1) kõlbeliste tõekspidamiste ning heade käitumistavade tundmaõppimisele ja järgimisele;
- 2) positiivse suhtumise kujunemisele koolis käimisesse ja õppimisesse;
- 3) õpiharjumuse ja -oskuste kujundamisele ning püsivuse, iseseisvuse, eesmärgistatud töö ning valikute tegemise oskuste arendamisele;
- 4) eneseväljendusoskuse ja -julguse kujunemisele;

5) põhiliste suhtlemis- ja koostööskuste omandamisele, sealhulgas üksteist toetavate ja väärtustavate suhete kujunemisele õpilaste vahel;

6) erinevate puuete ja õpiraskuste puhul tugisüsteemide ja õpiabi pakkumisele.

1.5.2. Õpetaja olulisim ülesanne on toetada iga õpilase eneseusku ja õpimotivatsiooni.

1.5.4. Õppetöö korraldamise aluseks on aineõpetusliku tööviisi ja/ või üld- ja aineõppe kombineeritud variant.

1.6. II kooliastmes taotletavad pädevused

Teise kooliastme lõpus õpilane:

1) hindab harmoonilisi inimsuhteid, mõistab oma rolli pereliikmena, sõbrana, kaaslasena ja õpilasena; peab kinni kokkulepetest, on usaldusväärne ning vastutab oma tegude eest;

2) oskab keskenduda õppeülesannete täitmisele, olenevalt õppeülesande iseärasustest kasutada suunamise abil eakohaseid õpivõtteid (sealhulgas paaris- ja rühmatöövõtteid);

3) väärtustab oma rahvust ja kultuuri teiste rahvuste ning kultuuride seas, suhtub inimestesse eelarvamusteta, tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi ning mõistab kompromisside vajalikkust;

4) oskab oma tegevust kavandada ja hinnata ning tulemuse saavutamiseks vajalikke tegevusi valida ja rakendada, näha ja tunnistada oma eksimusi ning tegevust korrigeerida;

5) oskab väljendada, põhjendada ja kaitsta oma arvamust, teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning püüab selgusele jõuda oma huvides;

6) oskab mõtestatult kuulata ja lugeda eakohaseid tekste; loob eakohasel tasemel keeleliselt korrektseid ning suhtlussituatsioonile vastavaid suulisi ja kirjalikke tekste ning mõistab suulist kõnet;

7) tuleb vähemalt ühes võõrkeeles toime igapäevastes suhtlusolukordades, mis nõuavad otsust ja lihtsat infovahetust tuttavatel teemadel;

8) on kindlalt omandanud arvutus- ja mõõtmisoskuse ning oskab juhendamise abil kasutada loogikareegleid ülesannete lahendamisel erinevates eluvaldkondades;

9) väärtustab säästvat eluviisi, oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi ja hankida teavet; oskab looduses käituda, huvitub loodusest ja looduse uurimisest;

10) oskab kasutada arvutit ja internetit suhtlusvahendina ning oskab vormistada arvutiga tekste;

11) oskab leida vastuseid oma küsimustele, hankida erinevatest allikatest vajalikku teavet, seda tõlgendada, kasutada ja edastada; oskab teha vahet faktil ja arvamusel;

- 12) tunnetab end oma riigi kodanikuna ning järgib ühiselu norme;
- 13) väärtustab kunstiloomingut ning suudab end kunstivahendite abil väljendada;
- 14) väärtustab tervislikke eluviise, on teadlik tervist kahjustavatest teguritest ja sõltuvusainete ohtlikkusest;
- 15) on leidnud endale sobiva harrastuse ning omab üldist ettekujutust töömaailmast.

1.7. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused II kooliastmes

1.7.1. Teises kooliastmes on õpetuse ja kasvatuse põhitähtsuseks vastutustundlike ja iseseisvate õpilaste kujunemine. Õppetöös on oluline äratada ja säilitada õpilaste huvi õppekavaga hõlmatud teadmises- ja tegevusvaldkondade vastu.

Teises kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele ja tõstmisele, seostades õpitut praktikaga ning võimaldades õpilastel teha valikuid, langetada otsuseid ja nende eest vastutada;
- 2) huvitegevusvõimaluste pakkumisele;
- 3) õpilaste erivõimete ja huvide äratundmisele ning arendamisele;
- 4) puudega ja õpiraskustega õpilastele tugisüsteemide ((surdo)logopeedia, õpiabi ajutiste õpiraskuste korrigeerimiseks) pakkumisele.

1.7.2. Õpetuses rakendatakse mitmekesiseid tööviise ja ülesandeid, mis võimaldavad murdeikka jõudvatel õpilastel teha iseseisvaid valikuid ja seostada õpitut praktilise eluga ning aitavad toime tulla individuaalselt erineva arenguga, muutuvate suhete ja tegutsemisega uutes rollides.

1.8. III kooliastmes taotletavad pädevused

Kolmanda kooliastme lõpus õpilane:

- 1) tunneb üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid, ei jää ükskõikseks, kui neid eiratakse ning sekkub vajaduse korral oma võimaluste piires;
- 2) tunneb ja austab oma keelt ja kultuuri ning aitab kaasa selle säilimisele ja arengule; omab ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtub teistest rahvustest inimestesse eelarvamustevabalt ja lugupidavalt;
- 3) on teadmishimuline, oskab õppida ja leida edasiõppimisvõimalusi, kasutades vajaduse korral asjakohast nõu;
- 4) on ettevõtlik, usub iseendasse, kujundab oma ideaale, seab endale eesmärged ja tegutseb nende nimel, juhib ja korrigeerib oma käitumist ning võtab endale vastutuse oma tegude eest;

- 5) suudab end olukorda ja suhtluspartnereid arvestades kõnes ja kirjas selgelt ja asjakohaselt väljendada, mõista ja tõlgendada erinevaid tekste, tunneb ja järgib õigekirjareegleid;
- 6) valdab vähemalt üht võõrkeelt tasemel, mis võimaldab igapäevastes olukordades suhelda kirjalikult ja suuliselt ning lugeda ja mõista eakohaseid võõrkeelseid tekste;
- 7) suudab lahendada igapäevaelu erinevates valdkondades tekkivaid küsimusi, mis nõuavad matemaatiliste mõttemetodite (loogika ja ruumilise mõtlemise) ning esitusviiside (valemite, mudelite, skeemide, graafikute) kasutamist;
- 8) mõistab inimese ja keskkonna seoseid, suhtub vastutustundlikult elukeskkonda ning tegutseb loodust ja keskkonda säästes;
- 9) oskab esitada loodusteaduslikke küsimusi, nende üle arutleda, esitada teaduslikke seisukohti ja teha tõendusmaterjali põhjal järeldusi;
- 10) suudab tehnikamaailmas toime tulla ning tehnikat eesmärgipäraselt ja turvaliselt kasutada;
- 11) on aktiivne ja vastutustundlik kodanik, kes on huvitatud oma kooli, kodukoha ja riigi demokraatlikust arengust;
- 12) suudab väljendada ennast loominguiliselt, peab lugu kunstist ja kultuuripärandist;
- 13) väärtustab ja järgib tervislikku eluviisi ning on füüsiliselt aktiivne;
- 14) mõtleb süsteemselt, loovalt ja kriitiliselt, on avatud enesearendamisele.

1.9. Õppe ja kasvatuse rõhuasetused III kooliastmes

1.9.1. Kolmandas kooliastmes on õppe ja kasvatuse põhitaotlus aidata õpilastel kujuneda vastutustundlikeks ühiskonnaliikmeteks, kes igapäevaelus iseseisvalt toime tulevad ning suudavad oma huvidele ja võimetele vastavat õpiteed valida.

1.9.2. Kolmandas kooliastmes keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele;
- 2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- 3) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- 4) pikemaajaliste õppeülesannete (sealhulgas uurimuslike õppeülesannete) planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- 5) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- 6) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

2. Õppekorraldus

2.1. Tunnijaotusplaan õppeaineti ja klassiti

2.1.1. Kuulmispuudega õpilaste klasside põhikooli tunnijaotusplaan (õppeaeg 11 aastat)

Õppeaine	Õppetundide arv nädalas															
	1.	2.	3.	4.	I	5.	6.	7.	8.	II	9.	10.	11.	III		
Eesti keel	9	9	9	9	36	9	9	4	4	36	3	3	3	18		
<i>kõnearendus</i>	3	3	3	3		3	3									
<i>lugemine</i>	3	3	3	3		3	3									
<i>keeleõpetus</i>	3	3	3	3		3	3									
Kirjandus								5	5		3	3	3			
A-võõrkeel				2	2	3	4	4	3	14	4	3	3	10		
Matemaatika	4	4	5	5	18	5	5	5	5	20	5	5	5	15		
Loodusõpetus	2	1	2	1	6	3	3	2	3	11	2			2		
Geograafia											2	2	3	7		
Bioloogia											2	2	3	7		
Keemia												2	2	4		
Füüsika												2	2	4		
Ajalugu								3	2	5	2	2	2	6		
Inimeseõpetus		2	2	1	5	1	2		1	4	2			2		
Ühiskonnaõpetus									2	2		1	1	2		
Kunst	1	1	1	1	4	1	1	1	1	4	1	1		2		
Tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	1	2	2	2	7	2	2	2	2	8	2	1	2	5		
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	8	2	2	2	2	8	2	2	2	6		
Muusika/rütmika	1	1	1	1	4	1	1	1	1	4	1	1		2		
Valikaine		1	1	1	3	1	1	1	1	4	1	2	1	4		
<i>Informaatika</i>		1	1	1		1	1	1	1		1	1	1			
<i>Karjääriõpetus</i>												1				
Lubatud koormus	20	23	25	25		28	30	30	32		32	32	32			

2.1.2. Kõnepuudega õpilaste klasside põhikooli tunnijaotusplaan (õppeaeg 10 aastat)

Õppeaine	Õppetundide arv nädalas												
	1.	2.	3.	4.	I	5.	6.	7.	II	8.	9.	10.	III
Eesti keel	8	8	8	8	32	8	3	3	22	2	2	2	15
<i>kõnearendus</i>	3	2	2	2		2							
<i>lugemine</i>	3	3	2	2		2							
<i>keeleõpetus</i>	2	3	4	4		4							
Kirjandus							4	4		3	3	3	
A-võõrkeel			2	3		3	4	4	10	4	3	4	11
Matemaatika	5	5	5	5	20	5	5	5	15	5	5	5	15
Loodusõpetus	2	2		2	6	3	3	3	9	2			2
Geograafia										2	2	3	7
Bioloogia										2	2	3	7
Keemia											2	2	4
Füüsika											2	2	4
Ajalugu							2	2	4	3	2	2	7
Inimeseõpetus		1	2		3	2	1	1	4	2			2
Ühiskonnaõpetus							1	1	2		1	1	2
Kunst	1	1	1	1	4	1	1	1	3	1	1		2
Tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus	1	2	2	2	7	2	2	2	6	2	2	2	6
Kehaline kasvatus	2	2	2	2	8	2	2	2	6	2	2	2	6
Muusika	1	2	2	1	6	1	1	1	3	1	1		2
Valikaine			1	1	2	1	1	1	3	1	2	1	4
<i>Informaatika</i>			<i>1</i>	<i>1</i>		<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>		<i>1</i>	<i>1</i>	<i>1</i>	
<i>Karjääriõpetus</i>											<i>1</i>		
Lubatud koormus	20	23	25	25		28	30	30		32	32	32	

2.2. Õppe- ja kasvatustöö korraldus

2.2.1. Õppeaasta kestab 1. septembrist järgmise aasta 31. augustini.

2.2.2. Õppeaasta jooksul on viis koolivaheaega vastavalt haridus- ja teadusministri kehtestatud aegadel.

2.2.3. Õppeaastas on kokku vähemalt 175 õppepäeva. Lõpuklassis on õppeaastas kokku vähemalt 185 õppepäeva. Lõpueksami toimumise päeval ja vähemalt kahel päeval enne seda õppetunde ei toimu. Lõpueksami toimumise päev ja sellele eelnevad kaks päeva arvatakse õppepäevade hulka.

2.2.4. Ühes nädalas on kuni viis õppepäeva.

2.2.5. Õppetund on kooli päevakavas või õpilasele koostatud individuaalses õppekavas juhendatud õppeks ettenähtud ajavahemik. Õppetunni arvestuslik pikkus on 45 minutit. Õppetund vaheldub vahetunniga. Vahetunni pikkus on vähemalt kümme minutit iga õppetunni kohta.

2.2.6. Kuulmispuudega õpilaste klassides on nominaalne õppeaeg põhikoolis 11 õppeaastat (PRÕK § 17).

2.2.7. Kõnepuudega õpilaste klassides on nominaalne õppeaeg põhikoolis 10 õppeaastat (PRÕK § 17).

2.2.8. Õppe ja kasvatuse korraldus kooli õppekavas lähtub riiklikus õppekavas esitatud nõuetest ja ülesannetest.

2.2.9. Õpe on korraldatud viisil, kus kõiki õppeaineid õpitakse kogu õppeaasta vältel, kokkuvõtvalt hinnatakse kõiki õppeaineid õppeperioodide kaupa. I õppeperiood kestab kalendriaasta 35.- 48. nädalani, II õppeperiood 49. nädalast uue kalendriaasta 11. nädalani, III õppeperiood 11. – 23. nädalani.

2.2.10. Kooli õppekavas on esitatud järgmised kohustuslike õppeainete ainekavad kuulmispuudega laste klassides ja kõnepuudega laste klassides:

- 1) keel ja kirjandus: eesti keel, kirjandus;
- 2) võõrkeeled: A-võõrkeel;
- 3) matemaatika: matemaatika;
- 4) loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia;
- 5) sotsiaalsed: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus;

- 6) kunstained: muusika, kunst;
- 7) tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus;
- 8) kehaline kasvatus: kehaline kasvatus.

2.2.11. Riiklikus õppekavas esitatud valikõppeainetest valib valikõppeaine kool, arvestades õpilaste ja lastevanemate soove ning kooli võimalusi. Valikõppeainetest õpetatakse koolis informaatikat ja karjääriõpetust.

2.2.12. A-võõrkeele valikul arvestab kool õpilaste ja lastevanemate soove, keele omandamise põhimõtteid ja keele kasutatavust. A-võõrkeelena õpetatakse koolis inglise keelt.

2.2.13. Kuulmispuudega õpilaste 1. – 6. klassis ja kõnepuudega õpilaste 1.-5. klassis jaotuvad eesti keele ainetunnid järgmiselt: keeleõpetus, lugemine ja kõnearendus. Tundides käsitletav aine on omavahel tihedalt läbipõimunud. Lugemistunni temaatikat käsitletakse ka kõnearenduse ja keeleõpetuse tundides ning kõnearenduse teemadest lähtuvalt loetakse vastavat lugemispala; erinevused seisnevad tunnieesmärkides.

2.2.14. Kuulmispuudega õpilaste õppetöö korralduses sõltuvad õpitegevused ja –tulemused õpilase kuulmiskahjustuse sügavusest, kuulmisabivahendite olemasolust ja /või nende kasutegurist. Mahajäämust auditiiivse tajutajade arengus kompenseeritakse tavapärasest suurema toetumisega visuaalsele, taktilisele ja kinesteetilisele tajule.

2.2.15. I kooliastme muusika ainekava sisaldab rütmilisi tegevusi, et toetada igakülgset kuulmis- ja kõnepuudega õpilaste rütmide arendamist, mis on üheks eelduseks normilähedase hingamise ja kõnerütmi kujunemisel.

2.2.16. Raske /väga raske kuulmispuude korral ei ole meloodiate tajumine ja eristamine, sh laulmine võimalik (tajutakse vaid rütme, mahajäämuse tõttu kõne arengus ei suudeta püsida laulmisel tempos ning olla verbaalselt täpne), mistõttu on muusikaõpetus valdavalt praktilise suunitlusega (rütmiline tegevus, retsitatiivne (koos)laulmine, liikumine jne). Kergema kuulmispuudega, sh implanteeritud või kuuldeapraate kasutavate õpilastega on osaliselt võimalik arendada ka laulmisoskust.

2.2.17. Kooli muusikaõpetuse ainekava koostamisel on lähtutud implanteeritud või kergema kuulmispuudega kuuldeaparaate kasutavate õpilaste auditiiivsetest võimalustest; erisused kurtide või kuuldeaparaate mittekasutavate õpilaste õpetamisel on toodud välja aine sissejuhatavas osas.

2.3. Riiklikus õppekavas sätestatud õppeainete õppemahtudes tehtud erisused ja erisuste tegemise põhjendused

2.3.1. Kuulmispuudega õpilaste klasside tunnijaotusplaanis on eesti keele maht I kooliastmes 36 õppetundi, II kooliastmes 36 õppetundi ning III kooliastmes 18 õppetundi (kooskõlas PRÕK § 17).

2.3.2. Kõnepuudega laste klasside tunnijaotusplaanis on eesti keele maht I kooliastmes 32 õppetundi, II kooliastmes 22 õppetundi ning III kooliastmes 15 õppetundi (kooskõlas PRÕK § 17).

2.3.3. B-võõrkeelt koolis ei õpetata (kooskõlas PRÕK § 17).

2.3.4. Kunsti ja tööõpetuse tunde on I kooliastmes vastavalt 4 tundi kunsti (PRÕK 4,5 tundi) ja 7 tundi tööõpetust (PRÕK 4,5 tundi), kokku 11 tundi (PRÕK 9 tundi). Arvestades ainetevahelist lõimumist on tagatud kunsti ja tööõpetuse riiklikus õppekavas määratud I kooliastme üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamine I kooliastme lõpuks.

2.3.5. Kehalise kasvatuses ainetunde on kõnepuudega õpilaste klassides II kooliastmes 6 (PRÕK-s 8 tundi). Arvestades kooli omapära on 2 tundi lisatud eesti keelele ja kirjandusele, kusjuures tagatud on kehalise kasvatuses riiklikus õppekavas määratud üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamine II kooliastme lõpuks.

2.3.6. Muusika tunde on kuulmispuudega õpilaste klassides I kooliastmes 4 (PRÕK-s 6 tundi) ja kõnepuudega õpilaste klassides II kooliastmes 3 (PRÕK-s 4). Arvestades kooli omapära on need tunnid lisatud eesti keelele ja kirjandusele, kusjuures muusika riiklikus õppekavas määratud üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamisel arvestatakse erisusi, mis tulenevad õpilase kuulmislanguse astmest ja kõne seisundist.

2.3.7. Muusika ja kunsti tunde on III kooliastmes 2 (PRÕK-s 3 tundi). Arvestades kooli omapära on III kooliastmes 1 kunsti tund ja 1 muusika tund lisatud eesti keelele ja kirjandusele, kusjuures tagatud on kunsti riiklikus õppekavas määratud üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamine III kooliastme lõpuks. Arvestades muusika riiklikus õppekavas määratud üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamisel arvestatakse erisusi, mis tulenevad õpilase kuulmislanguse astmest ja kõne seisundist tulenevaid erisusi.

2.3.8. Muusika, kunsti ja kehalise kasvatuses üldpädevuste, õpitulemuste ning õppe- ja kasvatusesmärkide saavutamist toetavad koolis tegutsevad huviringid, kus huvitegevuse abil avanevad teistsugused võimalused eneseväljenduse arendamiseks ja kommunikatsiooniks.

2.4 Läbivate teemade ja lõimingu rakendamine

2.4.1. Läbivad teemad on üld- ja valdkonnapädevuste, õppeainete ja ainevaldkondade lõimingu vahendiks ning neid arvestatakse koolikeskkonna kujundamisel. Läbivad teemad on aineülesed, käsitlevad ühiskonnas tähtsustatud valdkondi ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust, toetades õpilase suutlikkust oma teadmisi erinevates olukordades rakendada.

2.4.2. Õpetuses ja kasvatuses käsitletavat läbivaid teemasid on:

- 1) **elukestev õpe ja karjääri planeerimine** – taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu- ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke valikuid;
- 2) **keskkond ja jätkusuutlik areng** – taotletakse õpilase kujunemist sotsiaalselt aktiivseks, vastutustundlikuks ja keskkonnateadlikuks inimeseks, kes hoiab ja kaitseb keskkonda ning väärtustades jätkusuutlikkust, on valmis leidma lahendusi keskkonna ja arenguküsimustele;
- 3) **kodanikualgatus ja ettevõtlikkus** – taotletakse õpilase kujunemist aktiivseks ning vastutustundlikuks kogukonna- ja ühiskonnaliikmeks, kes mõistab ühiskonna toimimise põhimõtteid ja mehhanisme ning kodanikualgatuse tähtsust, tunneb end ühiskonnaliikmena ning toetub oma tegevuses riigi kultuurilistele traditsioonidele ja arengusuundadele;
- 4) **kultuuriline identiteet** – taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel; kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis;
- 5) **teabekeskond** – taotletakse õpilase kujunemist teabeteadlikuks inimeseks, kes tajub ja teadvustab ümbritsevat teabekeskonda, suudab seda kriitiliselt analüüsida ning toimida oma eesmärkide ja ühiskonnas omaksvõetud suhtlemiseetika järgi;
- 6) **tehnoloogia ja innovatsioon** – taotletakse õpilase kujunemist uuendusaltiks ja

nüüdisaegseid tehnoloogiaid eesmärgipäraselt kasutada oskavaks inimeseks, kes tuleb toime kiiresti muutuvast tehnoloogilises elu-, õpi- ja töökeskkonnas;

7) **tervis ja ohutus** – taotletakse õpilase kujunemist vaimselt, emotsionaalselt, sotsiaalselt ja füüsiliselt terveks ühiskonnaliikmeks, kes on võimeline järgima tervislikku eluviisi, käituma turvaliselt ning kaasa aitama tervist edendava turvalise keskkonna kujundamisele;

8) **väärtused ja kõlblus** – taotletakse õpilase kujunemist kõlbeliselt arenenud inimeseks, kes tunneb ühiskonnas üldtunnustatud väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid, järgib neid koolis ja väljaspool kooli, ei jää ükskõikseks kui neid eiratakse ning sekkub vajaduse korral.

2.4.3. Läbivate teemade õpe realiseerub:

1) õppekeskkonna korralduses – kooli vaimse, sotsiaalse ja füüsilise õppekeskkonna kujundamisel arvestatakse läbivate teemade sisu ja eesmäärke.

Läbivad teemad: teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Rakendumine: tunniplaan, tugisüsteemid, kasvataja töö, keskkonna esteetilisus, materiaalne baas, IKT vahendid, turvanõuded, tunnustamissüsteem.

2) aineõppes – läbivatest teemadest lähtudes tuuakse aineõppesse sobivad teemakäsitlused, näited ja meetodid, viiakse koos läbi aineteüleseid, klassidevahelisi ja ülekoollisi projekte.

Läbivad teemad: teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Rakendumine: õppekäigud, tunniplaanijärgsed tunnid, kasvataja tegevused, lõimitud õpe.

3) valikainete valikul – valikained toetavad läbivate teemade taotlust.

Läbivad teemad: teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Rakendumine: informaatika, karjääriõpe, ettevõtlikkusõpe, loodus ja ümbritsev keskkond.

4) läbivatest teemadest lähtuvas või õppeaineid lõimivas loovtöös – õpilased võivad läbivast teemast lähtuda tehtava loovtöö valikul.

Läbivad teemad: teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon, väärtused ja kõlblus, kodanikualgatus ja ettevõtlikkus, kultuuriline identiteet, tervis ja ohutus, keskkond ja jätkusuutlik areng, elukestev õpe ja karjääri planeerimine.

Rakendumine: õpimapp, loovtöö, õpilasüritused, projektitöö.

5) korraldades (võimaluse korral koostöös kooli pidaja, paikkonna asutuste ja ettevõtete, teiste õppe- ja kultuuriasutuste ning kodanikuühendustega) klassivälist tegevust ja huviringide tööd.

Läbivad teemad: tervis ja ohutus, väärtused ja kõlblus, teabekeskond, tehnoloogia ja innovatsioon.

Rakendumine: õppekäigud, praktilised tegevused, projektitöö.

2.5. Liikluskasvatuse käsitlemine koolis

2.5.1. Liikluskasvatus on kooli õppe- ning kasvatustegevuse osa, mille käigus omandavad õpilased üldised teadmised ja oskused ohutuks ning kaasliiklejaid arvestavaks liiklemiseks. Liikluskasvatuse kaudu kujundatakse üldpädevusi ning läbivaid teemasid.

2.5.2. Läbiva teema „Tervis ja ohutus” liikluskasvatuse teemad leiavad käsitlemist lõimitult ainetundides, huvialaringides, klassi- ja koolivälistel üritustel.

2.5.3. Liikluskasvatuse põhieesmärk on kujundada üksteisega arvestavaid liiklejaid, kellel on ohutu liiklemise harjumused ja kes tajuvad liikluskeskkonda; kellel on teadmised ja oskused, mis toetavad nende endi ja teiste liiklejate toimetulekut ja ohutust erinevates liiklusolukordades nii jalakäija, sõitja kui ka juhina; kes hoiduvad käitumast inimesi ohustavalt ning liiklust takistavalt.

2.5.4. I kooliastmes on liikluskasvatuse eesmärgid:

- 1) ohutuse väärtustamine ning tähelepanu pööramine ohutusele igapäevases õppe-ja kasvatustegevuses;
- 2) oskus mõista ja väärtustada iseenda ohutust ning ohutut käitumist; ohuolukordade tekkepõhjuste selgitamine, ohu ennetamine, ohutust tagavate turvavahendite kasutamine, abi kutsumine.

2.5.5. I kooliastmes on liikluskasvatuse sisuks jalakäija ja jalgratturi ohutu liiklemise, käitumise ja liikluses toimetuleku õpetamine, lähtudes eelkõige lapse koduümbruse liikluskeskkonnast. Liikluskasvatust viiakse läbi lõimitult ainetundides ja klassivälistel üritustel.

2.5.6. Taotletavad pädevused I kooliastme lõpuks:

- 1) väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust;
- 2) teab lasteabitelefoni (116 111) ja hädaabitelefoni (112) numbrit, oskab ohust teatada;
- 3) oskab kirjeldada ohtusid oma kooliteel, põhjendada ning selgitada ohtude vältimist kooliteel;
- 4) oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- 5) oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning ohutult sõiduteed ületada, oskab valida jalgrattaga, rulaga, rulluiskudega sõitmiseks ohutut kohta;
- 6) oskab ohutult liikuda/liigelda märjal, libedal, lumisel teel;
- 7) oskab valida tee, sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta; peatuda, kuulata, vaadata ning ohutuses veendununa sõidutee ületada;
- 8) oskab määrata sõidukite liikumise suunda ning hinnata liikumise kiirust.

2.5.7. II kooliastmes on liikluskasvatuse eesmärgid:

- 1) õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist;
- 2) oskus osaleda diskussioonides ohtu ennetavate tegevuste analüüsimisel ja õigete hoiakute kujunemisel;
- 3) omandatud ohutusosalaste teadmiste, oskuste, vilumuste lõimimine;
- 4) toimetulek praktilistel õppustel ning reaalses liikluskeskkonnas.

2.5.8. II kooliastmes on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine lapse enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.

2.5.9. Taotletavad pädevused II kooliastme lõpuks:

- 1) väärtustab ohutust ja iseenda turvalisust;
- 2) oskab ohust kiiresti ja korrektselt teatada;
- 3) oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- 4) oskab käituda ühissõidukeis, siseneda, väljuda ning sõiduteed ületada;
- 5) oskab hinnata sõidukite liikumissuunda, - kiirust ja kaugust;

- 6) oskab valida tee sh raudtee ületamiseks kõige ohutumat kohta;
- 7) oskab hinnata sõiduki liikumiskiirust ja määrata vahemaid;
- 8) tunneb, teab ja mõistab liidluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile (jalgratturile);
- 9) oskab leida informatsiooni ja lisamaterjali ohutuslaste teemakäsitluste kohta;
- 10) oskab kaardistada ohtlikud kohad kooliteel, kirjeldab ohtu ja teab kuidas ohtu vältida.

2.5.10. III kooliastmes on liikluskasvatuse eesmärgid:

- 1) õpetada mõistma ja väärtustama ohutust, iseenda turvalisust ning ohutut käitumist;
- 2) oskus osaleda diskussioonides ohtu ennetavates tegevuste analüüsimisel ja õigete hoiakute kujunemisel;
- 3) ohutust tagavatest seadustest tulenevate käitumisharjumuste kujundamine, (teadmiste rakendamine oskuste, vilumusteni) praktilised ohutuslased õppused.

2.5.11. III kooliastmes on liikluskasvatuse sisuks erinevate liiklusolukordade selgitamine õpilase enda ja teiste liiklejate seisukohalt ning linna ja maapiirkonna teedel ohutu liiklemise õpetamine.

2.5.12. Taotletavad pädevused III kooliastme lõpuks:

- 1) väärtustab ohutust, arvestab kaasliiklejatega ning on seaduskuulekas;
- 2) oskab hinnata ohtuolukorda ja ohust teatada;
- 3) oskab vaatluse teel hinnata helkuri peegelduvuse omadusi;
- 4) oskab kasutada ohutust tagavaid kaitsevahendeid, sh helkur, turvavöö, jalgratturikiiver, põlve ning küünarnuki kaitsed;
- 5) teab ja tunneb nõudeid jalgratturile ning oskab vastavalt nõuetele käituda;
- 6) oskab kaardil tähistada ohtlikud kohad kooliteel ja valida ohutuma teekonna sihtpunkti jõudmiseks;
- 7) kirjeldab ohutu teekonna valiku põhimõtteid;
- 8) mõistab liidluseeskirja nõudeid jalakäijale, juhile.

3. Õppekeskkonna mitmekesistamiseks kavandatud tegevused

3.1. Ülekooliliste ja kooliväliste projektide põhimõtete kavandamine toimub õppeaasta algul üldtööplaanis.

3.2. Ülekoolilisi ja kooliväliseid projekte kavandavad aineühendused, õpilasesindus jt.

3.3. Kavandatud tegevused leiavad loovat rakendamist ja osalejate arengu toetamist huvialaringides, projektialastes tegevustes, vaba aja tegevustes.

3.4. Projektid seostatakse pädevuste saavutamise erinevate õpilasürituste kaudu.

3.5. Projektidele antakse hinnang õppeaasta lõpus, kui tehakse üritustest kokkuvõtteid, milline oli projektide tulemuslikkus ja kas nad toetasid pädevuste kujundamist.

3.6. Koolis tegutsevad mitmed aine- ja huvialaringid põhimõttel, et kõigil soovijatel on võimalik leida rakendust.

3.7. Õppekava täitmiseks toimub koostööd erinevate partneritega – nii koolisiselt kui ka väljaspool kooli. Kooli koostööpartneriteks on Tartu Ülikool, Tartu Keskkonnahariduse Keskus, Riigimetsa Majandamise Keskus, Tartu muuseumid ja teised teadusasutused (AHHAA).

3.8. Õppetöö mitmekesistamine toimub läbi projektide (TereKevad, e-Twinning, First Lego League jt). Olulisel kohal projektide läbiviimisel on meeskonnatöö, mille aluseks on tulemuslik koostöö.

3.9. Kooli raamatukogul on täita väga oluline roll kooli õppekava toetamisel, et kujundada sobiv keele-, õpi- ja arengukeskkond eesti keele õppimiseks.

3.10. Koolis töötab arvutiklass, mis on õpilaste käsutuses hommikust õhtuni ning mida kasutatakse arvutiõppeks, ainetundide läbiviimiseks ja vaba aja tegevusteks.

3.11. Tegutseb robootikaring ja tehakse esimesi tutvusi programmeerimisega.

4. III kooliastme loovtööde temaatika valiku, juhendamise, koostamise ja hindamise kord

4.1. Üldsätted

4.1.1. Kool korraldab III kooliastmes läbivatest temadest lähtuva või õppeaineid lõimiva loovtöö.

4.1.2. Loovtöö on juhendatud õppeprotsess, mille käigus õpilane rakendab omandatud teadmisi ning arendab ainevaldkondade ja õppeainete olemasolevaid pädevusi.

4.1.3. Loovtöökõiks võib olla uurimus, omaloomingu esitamine (kunsti- või käsitööprojekt, kirjanduslik väljaanne, etendus, tantsuprogramm, kontsert vms), projekt (IT-alane,

robotikaalane vms), ürituse kavandamine ja korraldamine, pikaajalist ettevalmistust nõudev võistlus, esinemine vms.

4.1.4. Loovtööna valminud uurimus eeldab materjali kogumist, analüüsimist, üldistamist ja järelduste tegemist. Projekt eeldab kavandamist, läbiviimist ja tagasisidet. Omaloominguline töö eeldab idee loomist, teose kavandamist, valmimist ja esitamist.

4.1.5. Loovtööd võib teha individuaalselt või rühmatööna.

4.1.6. Loovtöö sooritatakse kooli kuulmispuudega õpilaste 10. klassis ja kõnepuudega õpilaste 9. klassis (põhikooli riikliku õppekava 8. klass).

4.1.7. Loovtöö teema ja märke sooritamise kohta märgitakse klassitunnistusele ja põhikooli lõputunnistusele.

4.1.8. Loovtöö sooritamine on põhikooli lõpetamise tingimuseks.

4. 2. Loovtöö eesmärgid

Loovtöö eesmärgiks on pakkuda õpilasele võimetekohast ning huvidest lähtuvat eneseteostuse võimalust ning toetada:

- 1) õpilast probleemi lahendamisel, tervikliku maailmapildi, loomingulise algatusvõime ja loova eneseväljendusoskuse kujunemist ning aidata kaasa uute ideede tekkimisele ja teostamisele õppeainete lõimumise ja loovtöö protsessi kaudu;
- 2) õpimotivatsiooni, enesehindamise ja kriitilise mõtlemise kujunemist;
- 3) õpilase kujunemist loovaks ning mitmekülgseks isiksuseks;
- 4) üldpädevuste (iseseisev ja rühmas töötamine, abi kasutamine, probleemide lahendamine, kriitiline mõtlemine, argumenteerimis-, eneseväljendus- ja esinemisoskus, töö allikate ja andmetega; tegevuse kavandamine ning kavandatu järgimine, tegevuse ja töö analüüsimise oskus, loovtöö vormistamine, IKT vahendite kasutamine jne) kujunemist;
- 5) õpilast tema võimete paremal tundmaõppimisel, mis aitaks teha valikuid järgneva taseme õpinguteks.

4.3. Loovtöö teema valimine

4.3.1. Loovtöö teema saab õpilane valida õppeaineid lõimivatest või õppekava läbivatest teemadest või pakub välja enda teema, mis lähtub õppekava läbivatest teemadest.

4.3.2. Loovtööde valdkonnad ja juhendajad tehakse õpilastele teatavaks I õppeperioodi jooksul. Nende hulgast saavad õpilased valida endale meelepärase loovtöö valdkonna ja sõnastada

teema. Kool võib pakkuda ka juba sõnastatud teemasid, mille hulgast õpilane teeb oma valiku, lähtudes siinkohal oma huvidest, hobidest vms.

4.3.3. Lõpliku valiku teevad õpilased individuaalselt või rühmas II õppeperioodi alguses. Nad valivad endale loovtöö juhendaja, kellega vajaduse korral sõnastatakse loovtöö teema lõplikul kujul. Loovtöö juhendaja teavitab kirjalikult kooli õppealajuhatajat õpilaste valitud teemadest.

4. 4. Loovtöö juhendamine

4.4.1. Üldjuhul on loovtöö juhendajaks aineõpetaja, kuid erandkorras võib olla juhendajaks ka valitud teemat valdav spetsialist. Kui juhendajaks on teemat valdav spetsialist, kes ei tööta koolis, siis tuleb õpilasel leida kaasjuhendaja kooli õpetajate seast. Kui teema eeldab ainetevahelist lõimingut, siis võib õpilasel olla mitu kaasjuhendajat.

4.4.2. Juhendaja ja õpilane koostavad tegevuskava loovtöö koostamise protsessiks, mis toetab õpilase iseseisvat tegevust ja võimaldab kindlustada töö õigeaegset valmimist.

4.4.3. Loovtöö juhendamine võib toimuda individuaalselt või ka rühmas.

4.4.4. Ühel juhendajal võib maksimaalselt olla 2 õpilast või 2 rühma.

4.4.5. Juhendaja ülesanneteks on:

- 1) aidata õpilast teema valikul ja tegevusplaani koostamisel;
- 2) soovitada vajadusel kirjandust ja anda juhiseid info leidmiseks;
- 3) jälgida töö vastavust sisulistele ja vormistamise nõuetele ning ajakava täitmist;
- 4) nõustada õpilast esitluse vormi valikul ja ettevalmistamisel;
- 5) täpsustada rühmatöös liikmete tööpanus;
- 6) anda nõusoleku loovtöö kaitsmisele lubamiseks.

4. 5. Loovtöö vormistamine

4.5.1. Loovtöö on kas ainult uurimustöö või mitmest osast koosnev praktiline töö, kus üheks osaks on kirjalik osa.

4.5.2. Loovtöö kirjaliku osa struktuur on järgmine:

- 1) tiitelleht;
- 2) sisukord;
- 3) sissejuhatus (teema valiku põhjendus, töö eesmärgid) kuni 1 lehekülge;

- 4) kui töö on uurimus, kirjanduslik väljaanne vms, siis moodustab suurema osa tööst (5-7 lehekülge) kirjalik tekst (töö käik, kasutatud meetodid, rühmatöö puhul iga õpilase panuse kirjeldus);
- 5) kui töö on kunsti- või käsitööprojekt, tantsuetendus, näidend, joonis vms, siis moodustavad suurema osa tööst videofail, joonis, praktilise katse kirjeldus, fotod jne;
- 6) kokkuvõtte (hinnang tehtud tööle, põhijäreldused) kuni 1 lehekülge;
- 7) kasutatud allikate loetelu;
- 8) lisad (vajadusel).

4.5.3. Töö esitatakse veebipõhiselt Google Drive keskkonnas PDF formaadis dokumendina arvutikirjas Times New Roman suurusega 12 punkti ja reavahega 1,5 punkti. Kõik lehed nummerdatakse, peale tiitellehe. Töö võib vormistada ka veebilehena, blogina vms. Kõikidele kasutatud allikatele tuleb töös esitada viide.

4.5.4. Loovtöö juhendaja annab kaitsmisele lubamise nõusoleku tööle, mis on nõuetekohaselt vormistatud. Vormistamisnõuetele mittevastav töö tagastatakse õpilasele paranduste tegemiseks.

4. 6. Loovtöö kaitsmine

4.6.1. Loovtöö koostamise protsess lõpeb töö avaliku kaitsmisega suulise ettekande vormis ja see võib toimuda kas koolis või vastavalt eelnevale kokkuleppele väljaspool kooli. Kaitsmisel võib õpilane kasutada elektroonilist esitlustehnikat.

4.6.2. Kui loovtöök on omalooming, tuleb kaitsmisel lisaks suulisele ettekandele võimaluse korral kohapeal demonstreerida või esitada valminud omaloomingut.

4.6.2. Loovtöö kaitsmine toimub vastavalt kooli poolt määratud ajal, mis on üldjuhul jooksva õppeaasta kolmanda õppeperioodi lõpus. Vajadusel võib õpilasele võimaldada loovtöö kaitsmiseks muu aja.

4.6.3. Kaitsmisele lubatakse õpilane, kes on üks nädal enne kaitsmiseks määratud tähtaega elektroonselt esitanud kaitsmiskomisjonile lühikokkuvõtte koostatud tööst. Kokkuvõttele lisatakse juhendaja koostatud hinnang õpilase tegevuse kohta loovtöö koostamise protsessis. Juhendaja antud kirjalik hinnang on õpilase tegevuse tagasidestamiseks ja seda arvestab kaitsmiskomisjon loovtööle hinnangu andmisel.

4.6.4. Suulise ettekande kestuseks võib olla 5-15 minutit. Selle aja jooksul põhjendab loovtöö koostaja teema valikut, selgitab loovtöö eesmärki, kirjeldab töö käiku ja analüüsib saadud

tulemusi. Vajadusel võib kuulmispuudega õpilane kasutada viipekeele tõlki. Ettekannet on soovitatav illustreerida näitliku materjaliga elektroonilise esitlustehnika kaasabil.

4.6.5. Ettekande järgselt võib loovtöö koostajale esitada töö kohta täiendavaid küsimusi. Küsimuste esitamiseks ja neile vastamiseks on kaitsmisel üldjuhul aega 5-10 minutit (sealhulgas viipekeelde tõlkimiseks kuluv aeg).

4.6.6. Rühmatööna valminud loovtöö kaitsmisest võtavad osa kõik rühma kuulunud õpilased.

4.6.7. Õpilasele, kes on loovtöö koostanud, kuid teatud põhjustel ei ilmunud kaitsmisele, antakse võimalus esitleda oma tööd uuel kooli poolt määratud tähtajal.

4.6.7. Esitlus võib toimuda koolis ka teatud temaatilise ürituse raames, kus õpilased saavad üles astuda vastaval teemal koostatud loovtööga. Sel juhul etendused, kontserdid vms salvestatakse.

4.6.8. Loovtööd säilitatakse kolm aastat kooli Google Drive töökeskkonnas.

4. 7. Loovtöö hindamine

4.7.1. Õpilaste loovtöödele hinnangu andmiseks moodustab kooli direktor kaitsmiskomisjoni, millesse kuulub vähemalt kolm liiget. Vajadusel võib komisjoni töösse kaasata ekspertidena täiendavaid liikmeid.

4.7.2. Kaitsmiskomisjoni tööd juhib direktori määratud isik, kes kuulub komisjoni koosseisu.

4.7.3. Kaitsmiskomisjoni liikmetel on kohustus jälgida loovtööde esitlust loovtööde kaitsmisel.

4.7.4. Loovtöödele lõpliku hinnangu andmine toimub kaitsmiskomisjoni kinnisel istungil. Konkreetse õpilase loovtööle lõpliku hinnangu andmisel ei osale teda juhendanud isik.

4.7.5. Loovtöö hindamise eesmärgiks on kirjeldada loovtööle seatud eesmärkide saavutamist ning anda seeläbi tagasisidet loovtöö kui terviku kohta. Mitme autoriga rühmatöö puhul antakse hinnang iga liikme tööle.

4.7.6. Hinnangu andmisel arvestatakse kokku nelja komponenti, mis lõpphinnangu kujundamisel on kõik võrdse osakaaluga. Need on: loovtöö sisu, loovtöö koostamise protsess, loovtöö vormistamine, loovtöö esitlemine.

4.7.6.1. Loovtöö sisu kohta hinnangu andmisel arvestatakse järgmist: töö vastavus teemale, seatud eesmärkide saavutamine, meetodite valik ja rakendus; terminite ja keele korrektne kasutamine, töö ülesehitus; kunstitöö ning omaloomingulise muusikateose puhul hinnatakse

teose ideed, originaalsust ja selle teostumist, samuti uute seoste loomise oskust; muusikateose esitamise puhul hinnatakse kunstilist teostust.

4.7.6.2. Loovtöö koostamise protsessi kohta hinnangu andmisel arvestatakse järgmist: hinnatakse õpilase algatusvõimet ja initsiatiivi loovtöö teema valimisel, ajakava järgimist, kokkulepetest kinnipidamist, ideede rohkust, suhtlemisoskust, eneseväljendust ja oma mõtete arusaadavaks tegemise oskust, iseseisva teabe otsimise ja leidmise oskus, abi küsimise oskus, praktilise töö puhul materjali valimise ja leidmise oskus vms. Siinkohal arvestatakse teabega, mis saadakse loovtöö juhendajalt, kes jälgis õpilast kogu loovtöö koostamise protsessis.

4.7.6.3. Loovtöö vormistamise kohta hinnangu andmisel arvestatakse järgmist: teksti, jooniste, graafikute ja tabelite korrektne vormistamine vastavalt kehtestatud nõuetele; töös kasutatud allikatele viitamine; õigekiri ja lausestus kujul, mis tagab lugejale töö eesmärgi ja saadud tulemuste ning tehtud järelduste sisulise arusaadavuse.

4.7.6.4. Loovtöö esitlemise kohta hinnangu andmisel arvestatakse järgmist: esitluse sisuline ülesehitus, esitluse näitlikustamine, esinemisoskus, kuulajatega kontakti loomine, töö kohta esitatud küsimustele vastamine.

4.7.7. Loovtöö sooritamise otsustatakse komisjoni liikmete hääletamise tulemusena. Võrdse häälte arvu korral on määravaks komisjoni esimehe antud hääl. Loovtöö loetakse sooritatuks komisjoni liikmete häälteenamuse tulemusena ja selle kohta antakse kirjalik hinnang sõnastuses "arvestatud".

4.7.8. Loovtöö loetakse mittesooritatuks komisjoni liikmete hääletamise tulemusena ja selle kohta antakse kirjalik hinnang sõnastuses "mittearvestatud". Võrdse häälte arvu korral on määravaks komisjoni esimehe antud hääl. Loovtöö arvatakse mittesooritatuks kui õpilane vaatamata juhendaja meeldetuletustele ja nõudmistele ei alustanud loovtöö koostamise protsessi ja ei osalenud õppetöös. Loovtöö võib arvata ka mittesooritatuks, kui on ilmnunud tõenduspõhised andmed selle kohta, et loovtöö ei ole õpilase enda koostatud.

4.7.9. Mittesooritamise korral määrab kaitsmiskomisjon õpilasele uue tähtaja loovtöö koostamiseks ja kaitsmiseks. Uue tähtaja korduva kasutamata jätmise korral õpilasele põhikooli lõputunnistust ei väljastata, kuna ta on jätnud põhikooli lõpetamise üheks tingimuseks oleva loovtöö koostamise sooritamata.

4.7.10. Loovtööde kohta tehakse sissekanded Stuudiumi e-päevikus. Klassijuhataja märgib selles iga õpilase loovtöö teema ja kaitsmiskomisjoni otsuse loovtöö hindamise kohta.

4.7.11. Loovtöö võib lugeda sooritatuks, kui õpilane on saavutanud üleriigilisel konkursil, üritusel, võistlustel või muul taolisel üritusel märkimisväärse koha.

5. Õpilaste arengu ja õppimise toetamise ja hindamise korraldus

5.1. Hindamine, hindamise korraldus ning hinnetest ja hinnangutest teavitamise kord

5.1.1. Hindamine eesmärk on:

- 1) toetada õpilase arengut;
- 2) anda tagasisidet õpilase õppeedukuse kohta;
- 3) suunata ja innustada õpilast sihikindlalt õppima;
- 4) suunata õpilase enesehinnangu kujunemist;
- 5) suunata ja toetada õpilast tema edasise haridustee valikul.

5.1.2. Hindamine on süstemaatiline teabe kogumine õpilase arengu kohta, selle teabe analüüsimine ja tagasiside andmine. Hindamine on aluseks õppe edasisel kavandamisel, õpilase järgmise klassi üleviimisel ning põhikooli lõpetamise otsuse tegemisel.

5.1.3. Õppeprotsessis kasutatakse nii kujundavat kui kokkuvõtvat hindamisviisi. Kokkuvõttev hindamine mõõdab õppeprotsessi tulemuslikkust selle lõpus. Kujundav hindamine võimaldab õppijal õppeprotsessis oma arengut hinnata eesmärkide seisukohast.

5.1.4. Õpilasel on õigus saada teavet hindamise korralduse, oma hinnete ning käitumise ja hoolsuse hinnangu andmise põhimõtetest.

5.1.5. Kool annab õpilasele ja lapsevanemale kirjalikku tagasisidet õpilase käitumise ja hoolsuse kohta õppeperioodi lõpus.

5.1.6. Nõuded õpilase käitumisele ja hoolsusele esitatakse kooli kodukorras.

5.1.7. Õppeperioodi alguses teeb õpetaja õpilastele suuliselt ja e-päeviku vahendusel teatavaks õppeaine nõutavad teadmised ja oskused, nende kontrollimise orienteeruva aja ja vormi ning hindamismeetodid ja -kriteeriumid.

5.1.8. Hindamismeetodid viitavad viisile, kuidas õpiväljundite saavutamist hinnatakse (kirjalik või suuline vastus, projektitöö, esitlus).

5.1.9. Hindamiskriteeriumid on täpsed kirjeldused selle kohta, millised teadmised, oskused ja hoiakud ning mis tasemel ja ulatuses peavad õpilasel olema hinde saamiseks omandatud.

5.1.10. Õppeperioodi või ulatuslikuma teema õpitulemuste omandamist kontrollivate kirjalike tööde aeg planeeritakse kooskõlastatult teiste õppeainete õpetajatega sellekohase teatega õpilastele ja märkega e-päevikus.

5.1.11. Õppepäevas võib läbi viia ühe kontrolltöö. Kontrolltöö toimumise ajast teatatakse õpilastele vähemalt viis õppepäeva enne kontrolltöö toimumist. Õppenädalas võib läbi viia kuni kolm kontrolltööd.

5.1.12. Kui õpilane puudus hindelise töö ajal koolist, tehakse e-päevikusse vastav märge, mis viitab võlgnevusele. Õpilasel on kohustus võlgnevused likvideerida kokkuleppel vastava aine õpetajaga hiljemalt õppeperioodi lõpuks. Kui õppeperioodi lõpuks ei ole võlgnevusi likvideeritud, on seda võimalik teha pärast õppeperioodi lõppemist täiendavaks õppetööks ettenähtud ajal. Kui õpilane ei kasutanud talle täiendavaks õppetööks määratud aega oma võlgnevuste likvideerimiseks, koostab vastava aine õpetaja õppematerjalid õpilasele iseseisvaks tööks. Õpilasele antakse võimalus likvideerida võlgnevused augustikuus vastavalt aineõpetaja poolt määratud tähtajale.

5.2. Kujundav hindamine

5.2.1. Kujundava hindamisena mõistetakse õppe kestel toimuvat hindamist, mille käigus analüüsitakse õpilase teadmisi, oskusi, hoiakuid, väärtushinnanguid ja käitumist, antakse tagasisidet õpilase seniste tulemuste ning vajakajäämistele kohta, innustatakse ja suunatakse õpilast edasisele õppimisele ning kavandatakse edasise õppimise eesmärgid ja teed. Kujundav hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut ja on motiveerivad just eriti uute, vahepealsetesse klassidesse õppima asunud õpilaste puhul.

5.2.2. Kujundava hindamise protsessi klassiruumis juhib õpetaja. Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme õppe- ja kasvatusesmärkide ja läbivate teemade) kohta. Kogu õppepäeva vältel annavad õpetajad ja teised õppe- ja kasvatusalal töötavad isikud õpilasele tagasisidet, suunavad ning toetavad õpilaste

eneseregulatsiooni. Kujundavast hindamisest saadud informatsiooni kasutab pedagoogiline personal töö planeerimisel, et toetada õpilase käitumise, hoiakute ja väärtushinnangute kujunemist.

5.2.3. Kujundava hindamise põhieesmärk on toetada õppimist. Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada oskust eesmärke seada, oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni.

5.2.4. Kujundava hindamise ühe vahendina kasutatakse õpimappi. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet.

5.3. Teadmiste ja oskuste hindamine kui kokkuvõtivate hinnete alus

5.3.1. Õpilase ainealaseid teadmisi ja oskusi võrreldakse õppe aluseks olevas ainekavas toodud oodatavate õpitulemustega ja õppele püstitatud eesmärkidega. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppe käigus kui ka õppeteema lõppedes.

5.3.2. Õpilaste teadmisi, oskusi ja vilumusi hinnatakse üldjuhul viiepallisüsteemis, kus:

1) Hindega „5“ („väga hea“) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele täiel määral. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „5“, kui õpilane on saanud 90 – 100% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

2) Hindega „4“ („hea“) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused vastavad üldiselt õpilase õppe aluseks olevatele taotletavatele õpitulemustele. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „4“, kui õpilane on omandanud 75–89% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

3) Hindega „3“ („rahuldav“) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused võimaldavad õpilasel edasi õppida või kooli lõpetada ilma, et tal tekiks olulisi raskusi hakkamasaamisel edasisel õppimisel või edasises elus. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „3“, kui õpilane on omandanud 50–74% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

4) Hindega „2” („puudulik”) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui õpilase areng nende õpitulemuste osas on toimunud, aga ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „2“, kui õpilane on omandanud 20–49% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

5) Hindega „1” („nõrk”) hinnatakse vaadeldava perioodi või vaadeldava temaatika õpitulemuste saavutatust, kui saavutatud õpitulemused ei võimalda oluliste raskusteta hakkamasaamist edasisel õppimisel või edasises elus ning kui õpilase areng nende õpitulemuste osas puudub. Kui õpitulemuse hindamisel kasutatakse punktiarvestust, hinnatakse õpitulemust hindega „1“, kui õpilane on omandanud 0–19% maksimaalselt võimalikust punktide arvust.

5.3.3. I, II ja III klassis kasutatakse õpilase hindamisel kirjeldavaid sõnalisi hinnanguid: „oskad väga hästi“, „oskad hästi“, „vajab harjutamist“, „vajab veel palju harjutamist“.

5.3.4. Raske kõne- ja kuulmispuudega õpilaste osas, kes saavad individuaalset logopeedilist abi ja kellega õpetajad töötavad spetsiaalselt logopeedi nõuannete järgi, arvestatakse hindamisel õpilase arengu iseärasusi, võimeid, isiksuse omadusi ja puude astet. Väga raske kuulmispuudega õpilaste puhul arvestatakse suulisel vastamisel võimalikke artikulatsiooni raskusi ning lubatakse kasutada alternatiivseid kommunikatsioonivahendeid (sõrmendamine) või toetuda kirjalikule kõnele. Kõnepuudega õpilaste hindamisel rakendatakse põhimõtet, kus kõnepuudele omaseid spetsiifilisi vigu arvestatakse vealiikide järgi.

5.3.5. Lõpueksamid ja tasemetööd hinnatakse vastavalt tööga kaasasolevale hindamisjuhendile.

5.3.6. Kui hindamisel tuvastatakse kõrvalise abi kasutamine või mahakirjutamine, hinnatakse kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust (esitust), praktilist tegevust või selle tulemust hindega „nõrk“.

5.3.7. Kui kirjalikku või praktilist tööd, suulist vastust, praktilist tegevust või selle tulemust on hinnatud hindega „puudulik” või „nõrk” või on hinne jäänud panemata, on õpilasele võimalus järelevastamiseks või järeltöö sooritamiseks 10 koolipäeva jooksul. Vajadusel korral teeb lõpliku otsuse järelevastamise või järeltööde sooritamise võimaluse kohta kooli juhtkond.

5.3.8. Õpilasel ja vanemal on õigus hindeid ja sõnalisi hinnanguid vaidlustada kümne kalendripäeva jooksul pärast hinde või hinnangu teada saamist.

5.3.9. Õpilase hindamisega seotud vaidlusküsimusi lahendab direktor õpilase või vanema kirjaliku taotluse alusel. Otsusest teavitab kool õpilast ja vanemat kirjalikult viie tööpäeva jooksul pärast otsuse vastuvõtmist.

5.4. Tasemehindamine

5.4.1. Lisaks eelnevale viiakse iga õppeaasta sügisel ja kevadel kooli kõikides klassides läbi õpilaste funktsionaalse lugemisoskuse ja õigekirjaoskuse taseme hindamine (va 1. klassis sügisel). Selleks kasutatakse koolisisest koostatud uurimismaterjale. Saadud tulemustest lähtuvalt koostatakse perspektiivne töökava õpilase suulise ja kirjaliku kõne edasiseks arendamiseks. Töökava koostamises osalevad vastavalt vajadusele klassi- või eesti keele õpetaja, õpiabirühma õpetaja, (surdo)logopeed.

5.4.2. Kõnepuudega õpilaste klassides viiakse läbi tasemehindamine õigekirjas ja funktsionaalses lugemises. Tehakse etteütluse ja lugemise vigade analüüs: häälikanalüüsi vead, foneemanalüüsi ja kodeerimise puudulikkusest tingitud vead (õpitud ja õppimata osas), kirjatehnilised vead, ortograafiavead ning töö vormistus, ühtlasi hinnatakse teksti mõistmist. Analüüsi põhjal selgub vajadus hinnata õpilase kirjalikke töid diferentseeritult. Kirjalike tööde diferentseeritud hindamisel arvestatakse düsgraafia omaseid spetsiifilisi vigu vealiikide järgi (ühte liiki vead loetakse üheks veaks).

5.4.3. Arvestades, et kuulmispuudega õpilastel on õigete hääldusharjumuste ja sõnavara kinnistumine aeglane ning omandatud oskused vähese kõnepraktika ja puuduliku kuulmise tõttu ebapüsivad, siis viiakse I kooliastmes iga õppeaasta sügisel ja kevadel ning II ja III kooliastme lõpus läbi õpilaste kuulmistaju ning häälduse uuring. Kasutatakse koolisisest koostatud uurimismaterjale (kõnetestid, häälduskontrolli tabelid). Logopeedi ja eesti keele õpetaja koostöös hinnatakse õpilaste sõnavara ja funktsionaalset lugemisoskust. Kuna valdaval osal kuulmispuudega lastest toetab häälikuanalüüsi- ja õigekirjaoskust sõrmendamine, sooritatakse kontrolletteütusi ja vigade analüüsi vastavalt vajadusele.

5.4.4. Kooli 4. klasside õpilased sooritavad 3. klassi riiklikud tasemetööd.

5.4.5. Kooli kuulmispuudega 8. klasside õpilased ja kõnepuudega 7. klasside õpilased sooritavad 6. klassi riiklikud tasemetööd eesti keeles, matemaatikas ning haridus- ja teadusministri määrusega määratavas õppeaines.

5.4.6. Tasemetöid ei hinnata numbriliselt, õpilasele ja tema vanemale antakse suuliselt ja/või (e-)päeviku kaudu tagasisidet tasemetöö sooritamise kohta.

5. 5. Kokkuvõtvad hinded ja järgmise klassi üleviimine

5.5.1. Kokkuvõttev hindamine on hinnete koondamine üldjuhul õppeperioodi kokkuvõtvateks hinneteks ja õppeperioodi kokkuvõtvate hinnete koondamine aastahinneteks.

5.5.2. Õppeperioodi kokkuvõttev hinne pannakse välja õppeperioodi lõpuks õppeperioodi jooksul saadud hinnete alusel ja aastahinne õppeperioodi kokkuvõtvate hinnete alusel.

5.5.3. Kokkuvõttev hinne ei ole õppeperioodi jooksul saadud hinnete aritmeetiline keskmine.

5.5.4. Õpilaste teadmisi, oskusi ja vilumusi hinnatakse kokkuvõtvalt üldjuhul viiepallisüsteemis.

5.5.5. I, II ja III klassis koostatakse õppeperioodi lõpuks kirjeldavad sõnalised kokkuvõtvad hinnangud, kus on kajastatud, kuivõrd taotletud õpitulemused on saavutatud.

5.5.6. Kokkuvõtva hindamisena arvestatakse ka kooli õppekavavälist õppimist või tegevust koolis õpetatava osana, juhul kui see võimaldab õpilasel saavutada kooli või individuaalse õppekavaga määratud õpitulemusi ja on vastava tegevuse juhendaja poolt tõestatud.

5.5.7. Kui õppeaine õppeperioodi kokkuvõttev hinne või -hinnang on jäänud andmata ja õpilane ei ole kasutanud võimalust järele vastata, hinnatakse aastahinde väljapanekul vastaval õppeperioodil omandatud teadmised ja oskused vastavaks hindetele „nõrk”.

5.5.8. Õpilasele, kelle õppeperioodi kokkuvõttev hinne on „puudulik” või „nõrk”, kellele on antud samaväärne sõnaline hinnang või on jäetud hinne välja panemata, koostatakse selles õppeaines individuaalne õppekava ja/või määratakse mõni muu tugisüsteem (nt regulaarne konsultatsioonitunnis osalemine, (surdo)logopeediline abi, õpiabi, soovitus rehabilitatsiooniplaani koostamiseks ja plaani tegevuskavas soovitatud teenuste saamiseks, uuringud tervishoiusüsteemis – kõrvaarst, kliiniline psühholoog, lastepsühhiaater ja/või -neuroloog jm), et õpilane suudaks omandada nõutavad teadmised ja oskused.

5.5.9. Aastahinnete või -hinnangute alusel otsustab õppenõukogu, kas viia õpilane järgmise klassi, jätta täiendavale õppetööle või klassikursust kordama.

5.5.10. Õpilaste järgmise klassi üleviimise ja õpilaste täiendavale õppetööle jätmise otsustab õppenõukogu enne kolmanda õppeperioodil lõppu.

5.5.11. Õpilane jäetakse täiendavale õppetööle õppeainetes, milles tulenevalt õppeperioodide hinnetest või -hinnangutest tuleks välja panna aastahinne „puudulik” või „nõrk” või anda samaväärne sõnaline hinnang.

5.5.12. Täiendava õppetöö raames täidab õpilane koolis õpetaja vahetul juhendamisel, õppenõukogu otsusel ühe või kahe nädala jooksul pärast viimase õppeperioodi lõppu spetsiaalseid õppeülesandeid, et omandada õppekavaga nõutavad teadmised ja oskused. Täiendava õppetöö hinded kantakse e-päevikusse. Olenevalt sellest, mitmes aines on õpilasel aastahinne „puudulik” või „nõrk” või on antud samaväärne sõnaline hinnang ja milline on õpilase erivajaduse tase, sõltub täiendava õppenädala koormus (igal juhul jääb see lubatud nädala koormuse sisse).

5.5.13. Aastahinne või -hinnang pannakse välja pärast täiendava õppetöö lõppu.

5.5.14. Kui täiendavale õppetööle jäänud õpilane sooritas täiendava õppetöö, viiakse ta õppenõukogu otsusel järgmisse klassi.

5.5.15. Kui täiendavale õppetööle jäänud õpilane ei sooritanud täiendavat õppetööd ja lapsevanem soovib, et õpilane õpib suvel, on tal võimalik õppenõukogu otsusel jätkata täiendavat õppetööd ja tulla vastama augustis.

5.5.16. Kui täiendavale õppetööle jäänud õpilane ei sooritanud täiendavat õppetööd ühes või kahes õppeaines, viiakse ta õppenõukogu otsusel üle järgmisse klassi „puudulike“ või „nõrkade“ aastahinnetega või samaväärsete sõnaliste hinnangutega nendes ainetes.

5.5.17. Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib erandjuhul jätta õpilase klassikursust kordama, kui õpilasel on kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang; täiendav õppetöö ei ole tulemusi andnud ning õppekavaga nõutavate õpitulemuste saavutamiseks ei ole otstarbekas rakendada individuaalset õppekava või muid koolis rakendatavaid tugisüsteeme. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse. Õppenõukogu otsuses esitatakse kaalutlused, mille põhjal peetakse otstarbekaks jätta õpilane klassikursust kordama.

5.5.18. Õppenõukogu põhjendatud otsusega võib jätta klassikursust kordama õpilase, kellel on põhjendamata puudumiste tõttu kolmes või enamas õppeaines aastahinne „puudulik” või „nõrk” või samaväärne sõnaline hinnang. Õppenõukogu kaasab otsust tehes õpilase või tema seadusliku esindaja ning kuulab ära tema arvamuse.

5.5.19. Põhikooli lõpuklassi õpilasele pannakse aastahinded välja enne lõpueksamite toimumist, välja arvatud õppeainetes, milles õpilane jäetakse täiendavale õppetööle.

5.6. Põhikooli lõpetamine

5.6.1. Põhikooli lõpetamise tingimuseks on ühtsete küsimustega lõpueksamite sooritamine, mida hinnatakse vastavalt eksamite hindamisjuhenditele.

5.6.2. Põhikooli lõpetab õpilane, kellel õppeainete viimased aastahinded on vähemalt „rahuldavad”, kes on kolmandas kooliastmes sooritanud loovtöö ning kes on sooritanud vähemalt rahuldava tulemusega eesti keele eksami, matemaatikaeksami ning ühe eksami omal valikul.

5.6.3. Põhikooli lõpetanuks võib õpilase või tema seadusliku esindaja kirjaliku avalduse alusel ja õppenõukogu otsusega pidada ning põhikooli lõputunnistuse anda õpilasele, kellel on üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne; kellel on kahes õppeaines kummaski üks nõrk või puudulik eksamihinne või õppeaine viimane aastahinne.

5.6.4. Kuulmis- ja kõnepuudega õpilaste põhikooli lõpueksamid toimuvad vajaduse korral võimalikult ligilähedases vormis ja sarnastel tingimustel, nagu on korraldatud õpilaste igapäevane õppetöö ja selle toetamine koolis.

5.6.5 Kuulmis- ja kõnepuudega õpilasi toetatakse vajadusel eritingimuste võimaldamisega eksami sooritamisel, st muudatustega eksami korralduses ja/või sooritamise viisis (kui õpilane vajab kirjalikke juhtnõure, töökorralduste ümberstruktureerimist, rohkem aega vm). Vajaduse korral eksamitöö tegemiseks üht või mitut järgmist eritingimust, milleks võivad olla:

- 1) anda lisaiega kuni 15 minutit ühe astronoomilise tunni kohta;
- 2) viia eksam läbi eraldi ruumis;
- 3) kasutada puhkepausi kuni 10 minutit ühe astronoomilise tunni kohta;
- 4) lubada vastuse üleskirjutamist tugiisiku poolt, kui õpilane ei saa kirjutada;
- 5) lubada spetsiifilise lugemishäirega (düsleksia) õpilasele eksamiküsimuste ja teksti ettelugemist;
- 6) anda kuulmispuudega õpilasele eksami toimumise korralduse kohta kirjalikke juhtnõure;
- 7) kasutada täiendavaid õppevahendeid (sõnaraamatud, abivalemid);
- 8) selgitada õpilasele töökorraldusi ning eksamiülesannete teksti täpsemalt ja põhjalikumalt;
- 9) hinnata spetsiifilise õigekirjahäirega (düsgraafia) õpilase emakeele eksamitööd diferentseeritult;

- 10) kasutada kuulmispuudega õpilasel viipekeele tõlki;
- 11) kasutada ilma õigekirjakontrolli programmita arvutit õpilasel, kes ei saa kirjutada või kelle käekiri on erivajadusest tingituna raskesti loetav;
- 12) viia kuulmispuudega õpilasele eksamitöö läbi ilma kuulamis- ja suulise osata;
- 13) viia raske kõnepuudega õpilasele eksamitöö läbi ilma suulise osata.

5.6.6. Põhikoolilõpetaja, kes ühtse põhikooli lõpueksami ajal või eksamiplaanis ettenähtud koolieksami ajal haigestub või ei saa sellel osaleda muul mõjuvaks loetud põhjusel või kelle ühtse põhikooli lõpueksami või koolieksami hinne on „nõrk” või „puudulik”, sooritab korduseksami koolieksamina. Korduseksam sooritatakse kooli direktori poolt määratud ajal, hiljemalt jooksva õppeaasta 30. juuniks. Õpilase taotlusel võib eksam toimuda ka pärast 30. juunit, kuid hiljemalt jooksva õppeaasta 25. augustiks.

5.6.7. Kuulmis- ja kõnepuudega õpilane, kellel on eksamiaines nõustamiskomisjoni soovitusel individuaalse õppekavaga vähendatud või asendatud põhikooli riikliku õppekavaga taotletavaid õpitulemusi, võib ühtse põhikooli lõpueksami asemel sooritada koolieksami. Märkus „koolieksam” kantakse õpilase hinnetelehele selle eksamiaine taha, milles ta koolieksami sooritas.

5.7. Käitumise ja hoolsuse hindamise põhimõtted

5.7.1. Käitumise ja hoolsuse hindamine lähtub kooli õppekava ja kodukorra nõuetest.

5.7.2. Käitumist ja hoolsust hinnatakse kujundava hindamise põhimõttel, mille käigus saab õpilane jooksvalt nii suulist kui ka kirjalikku (e-päeviku, paberandjal päeviku vahendusel) tagasisidet.

5.7.3. Käitumise ja hoolsuse kohta tagasiside andmine ja õpilase eneseanalüüs toimub ka arenguveestlusel.

5.7.4. Klassijuhataja koostöös aineõpetajate ja teiste õppe- ja kasvatusalal töötavad isikutega annab õppeperioodi lõpus kokkuvõtvat tagasisidet lapse hoolsuse ja käitumise kohta e-päevikus või pabertunnistusel.

5.7.5. Käitumise hindamisel lähtutakse järgmistest kriteeriumitest:

- 1) hindega "eeskujulik" hinnatakse õpilast, kellele üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnormide järgimine on harjumuspärane igas olukorras, kes täidab kooli kodukorra nõudeid eeskujulikult ja järjepidevalt;
- 2) hindega "hea" hinnatakse õpilast, kes järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid;

- 3) hindegga "rahuldav" hinnatakse õpilast, kes üldiselt järgib üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme ning täidab kooli kodukorra nõudeid, kuid kellel on esinenud eksimusi;
- 4) hindegga "mitterahuldav" hinnatakse õpilast, kes ei täida kooli kodukorra nõudeid, ei allu õpetajate nõudmistele ega järgi üldtunnustatud käitumis- ja kõlblusnorme. Õpilase käitumise võib hinnata "mitterahuldavaks" ka üksiku õigusvastase teo või ebakõlbelise käitumise eest.

5.7.7. Hoosuse hindamisel lähtutakse järgmistest kriteeriumidest:

- 1) hindegga "eeskujulik" hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse alati kohusetundlikult, õpib kõiki õppeaineid võimetekohaselt, on õppeülesannete täitmisel töökas ja järjekindel, ilmutab omaalgatust ja viib alustatud töö lõpuni;
- 2) hindegga "hea" hinnatakse õpilast, kes suhtub õppeülesannetesse kohusetundlikult, on töökas, järjekindel ja hoolikas ning õpib võimetekohaselt;
- 3) hindegga "rahuldav" hinnatakse õpilast, kes üldiselt täidab oma õppeülesandeid, kuid ei ole piisavalt töökas ja järjekindel ega õpi oma tegelike võimete kohaselt;
- 4) hindegga "mitterahuldav" hinnatakse õpilast, kes ei õpi võimetekohaselt ning suhtub õppeülesannetesse lohakalt ja vastutustundetult.

6. Õpilaste juhendamine ja hariduslike erivajadustega õpilaste õppekorraldus

6.1. Üldpõhimõtted

6.1.1. Kui kuulmis- ja kõnepuudega õpilase abistamiseks pole elukohajärgses koolis võimalusi õpikeskkonda parendada ega tugisüsteeme rakendada, on kuulmis- ja kõnepuudega laste koolis parimad tingimused nende õpilaste arengu toetamiseks.

6.1.2. Õpilaste kooli vastuvõtmiseks on kooli direktor moodustanud vastuvõtukomisjoni, kes hindab õpilaste sobivust ning vajadust õppida kuulmis- ja kõnepuudega laste koolis.

6.1.3. Kõik kooli vastuvõetud õpilased vajavad kõne arengu toetamist:

- 1) kuulmispuudega õpilaste klassis õpivad õpilased, kelle kõne areng vajab toetamist tingituna kuulmispuudest keskmises kõnepiirkonnas (sagedusel 500–4000 Hz) 50–100 db ja sellest tulenevast alakõnest; hiliskurdistumisest

koolieelses või koolieas, kui kõne on osaliselt või täielikult säilinud; kurtusest ja sensoorsest alaaliast;

- 2) kõnepuudega õpilaste klassis õpivad õpilased, kelle kõne areng vajab toetamist tingituna suulise ja kirjaliku kõne puudest.

6.1.4. Klassi täituvuse piirnorm on 12 õpilast.

6.1.5. Kogu kooli õppe-kasvatustöös kasutatakse kuulmis- ja kõnepuude spetsiifikast tulenevaid erimetoodilisi töövõtteid õpilaste kõne arendamiseks ning rakendatakse eripedagoogilis-logopeedilise sekkumise põhimõtteid.

6.1.6. Kõigile kooli õpilastele avatakse õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardid. Õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardi koostamise ja täitmise eest vastutab direktori määratud isik, kelleks on õppealajuhataja.

6.1.7. Õpiabi on kooli õppetöö lahutamatu osa õpilase puude korrigeerimisel ja tema arengu toetamisel. Sellest tulenevalt võimaldatakse kõikidele õpilastele õpiabi. Õpilane võetakse õpiabirühma vastu ja/või pakutakse talle muid toetavaid teenuseid individuaalse arengu jälgimise kaardi alusel erivajadustega õpilaste õppe koordineerija ettepanekul, vanemaga kokkuleppel ja kooli direktori otsusel.

6.1.8. Õpiabirühma tundide ja muude teenuste maht määratakse hariduslike erivajadustega õpilaste õppe koordineerija ettepanekul õpilase individuaalsetest vajadustest lähtuvalt.

6.1.9. Kooli ülesandeks on leevendada õpilase probleeme (surdo)logopeedilise ja eripedagoogilise abi ning erinevate ainetevaheliste seostega. Õpilaste arengu toetamiseks võib koolis rakendada järgmisi võimalusi:

- 1) Lähtuvalt õpilase puudest ja kõne arengu tasemest võimaldatakse koolis kõikidele õpilastele kõne arengut toetavaid õpiabi teenuseid - surdologopeediline (häälde- ja kuuldekorrektsioon) või logopeediline või eripedagoogiline õpiabi. Tunnid toimuvad kas enne või pärast ainetunde või vastava ainetunni ajal, milles õpilasel täheldatakse raskusi.
- 2) Kool osutab ka „Sotsiaalhoolekande seaduses” sätestatud rehabilitatsiooniteenuseid, so koostöös vanemaga rehabilitatsiooniplaani koostamine ja rehabilitatsiooniplaanis ettenähtud teenuste osutamine kuulmis- ja kõnepuudega õpilastele.
- 3) Vajadusel täiendav pedagoogiline juhendamine väljaspool õppetunde, aineõpetajate konsultatsioonid.

- 4) Vajadusel koostatakse õpilasele individuaalne õppekava (IÕK) õpilasele.
- 5) Kord õppeaastas toimuvad arenguvestlused, kus arutatakse õpilase õppetulemusi ja arenguvõimalusi tulevaks perioodiks, kusjuures õpilane saab võimaluse ennast analüüsida (leida enda tugevaid ning arendamist vajavaid külgi). Arenguvestlust viiakse läbi vastavalt kooli direktori poolt kehtestatud arenguvestluse korraldamise tingimustele ja korrale.
- 6) Pakutakse psühholoogilist ja sotsiaalpedagoogilist nõustamist ning abi.
- 7) Õpilastel on võimalik osaleda pikapäevarühma töös, kus võimaldatakse tuge koduste õpiülesannete täitmisel ning ettevalmistamisel järgmiseks päevaks, samuti toimub erinevates vaba aja tegevustes õpilase kommunikatiivsete oskuste arendamine.
- 8) Õpetaja abi olemasolu klassides, kus on vaja igapäevaselt abistada kuulmis- ja/või kõnepuudega õpilasi õppetundides.
- 9) III kooliastmes on inglise keele õppes moodustatud tasemerühmad.
- 10) Õpilastele on tagatud meditsiinilise teenuse kättesaadavus (kõrvaarst, tervisekabineti õde, hambaarst).

6.1.10. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija toetab ja juhendab õpetajaid ja tugispetsialiste haridusliku erivajaduse täpsustamiseks ning teeb ettepanekuid edaspidiseks pedagoogiliseks tööks, koolis pakutavate õpilase arengut toetavate meetmete rakendamiseks või täiendavate uuringute läbiviimiseks, tehes selleks koostööd õpetajate ja tugispetsialistidega. Haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija koordineerib tugisüsteemi koostööd koolis ja väljaspool kooli, teeb ettepanekuid kooli direktorile tugisüsteemide töö parendamiseks ning järgib haridusliku erivajaduse alast seadusandlust ja kutse-eetika nõudeid.

6.1.11. Haridusliku erivajadusega õpilase arengu, toimetuleku ja erinevate meetmete rakendamise tulemuslikkuse hindamiseks on koolis moodustatud tugikomisjon, mille tööd juhib haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija ja mille liikmeteks on kooli logopeed, eripedagoog, psühholoog ja sotsiaalpedagoog.

6.1.12. Komisjoni koosolekud toimuvad õppeaasta algul, õppeperioodi lõpul, õppeaasta lõpul ja vajadusel ka muul ajal. Komisjoni koosolekul osalevad lisaks komisjoni liikmetele komisjonis arutlusele tuleva õpilase klassijuhataja, logopeed või õpiabiõpetaja. Arutluse tulemused kooskõlastatakse vanemaga.

6.1.13. Õpilasele rakendatud tugimeetme tõhusust hinnatakse õpilasega tegelevate spetsialistide meeskonna ja klassi- või aineõpetajate poolt vähemalt kord aastas ning tulemused fikseeritakse

õpilase individuaalse arengu jälgimise kaardil või õpilase kohta koostatud iseloomustuses, rehabilitatsiooniplaanis ja muudes dokumentides.

6.1.14. Õpilased, kelle kõnepuue on regulaarse õpiabi ja süstemaatilise logopeedilise töö tulemusena korrigeeritud, lahkuvad koolist ja jätkavad õpinguid elukohajärgses koolis. Seega toimub iga õppeaasta algul õpilaste liikumine elukohajärgsest koolist kuulumis- ja kõnepuudega laste kooli ning mõne aasta möödudes piisava abi ja toetuse korral tagasi elukohajärgsesse kooli õppeaasta lõpus. Kõik see tingib selle, et ühes klassis võib olla erineva kommunikatsiooni-, õigekirja- ja lugemisoskusega õpilasi, kes vajavad erinevaid tugiteenuseid.

6.1.15. Kui õppimine koolis ja rakendatud tugiteenused pole andnud piisavalt tulemusi, siis soovitatakse õpilastel ja nende vanematel pöörduda nõustamiseks või uuringuteks meditsiinisüsteemi spetsialistide või Rajaleidja keskuste poole.

6. 2. Kuulumispuudega õpilaste õppetöö korraldus

6.2.1. Puudulikku kuulmist aitavad kompenseerida tehnilised abivahendid: individuaalsed kuuldeaparaadid või kuulumisimplantaadid. Mida varem saadakse kuulmisabivahend, seda paremaid tulemusi võib oodata kõne arengus. Kuulumisabivahendite abil on võimalik saavutada heal tasemel kõnest arusaamine, kuid isegi kõige täiuslikum aparaat ei võimalda kõnet tajuda nii, nagu inimkõrv. Õppetöös arvestatakse, et isegi väga heade abivahendite kasutamisel jääb kuulmine tasemele, mis vastab kergele kuulmispuudele (30-40 dB). Individuaalsete kuulmisabivahendite kasutegurit mõjutavad distantis, taustamüra, hääletugevus jms, mistõttu kasutatakse vajadusel akustiliste tingimuste parandamiseks kommunikatsioonivõimendeid (nt FM - raadiosidel põhinev traadita heliülekanne süsteem, mis võimaldab kõnelejal ruumis vabalt liikuda). Kooli kuuldekabinetis on kollektiivne helivõimendussüsteem, induktsioonahel aulas ja kuuldekabinetis.

6.2.3. Sagedasemad kuulmispuudest tingitud kõrvalekalded kõne arengus on kõnehingamise, hääle ja artikulatsioonivead ning piiratud sõnavarast tulenevad raskused kõne mõistmisel. Mida sügavam on kuulumislangus, seda suuremaid probleeme võib antud valdkondades täheldada.

6.2.3. Õpetamine koolis on oraalset suunitlusega, valdavalt kasutatakse totaalse kommunikatsiooni meetodit ehk mitmete meetodite kombinatsioone ja erinevaid suhtlemisvahendeid: suuline kõne, suultlugemine, sõrmendamine, lugemine, kirjutamine, viiped, žestid, miimika. Kõne tajumiseks õpetatakse õpilast toetuma teistele meeltele

(multisensoorne lähenemine); sõnade häälikulise koostise paremaks mõistmiseks ja info edastamiseks kasutatakse sõrmendeid. Raske/väga raske kuulmispuudega õpilaste puhul (kes ei kasuta kuulmisabivahendeid või kellel ei ole neist abi) toetatakse kõne tajumist vajadusel viibetega.

6.2.4. Kergema kuulmispuudega kuuldeaparaate kasutavate või implanteeritud õpilaste (kelle kuulmine on abivahendit kasutades korrigeeritud tasemele, mis vastab kergele kuulmislangusele), puhul püütakse rakendada auditiivset õpetust. Kui kaasnevad lisapuuded, implantaat või aparaadid on saanud suhteliselt hilja või muudel põhjustel ei ole harjutamisele vaatamata kõne arengus oodatavaid tulemusi, toetatakse häälduse õppimisel sõrmendamisele ning suurendatakse visuaalse taju osakaalu, õpetades suultlugemist.

6.2.5. Korrektsioonitöö eesmärgiks on kõne kui suhtlusviisi kujundamine ning kuulmispuudest tingitud võimaliku sekundaarse mahajäämuse ennetamine või ületamine.

6.2.6. Kuulmispuudega õpilaste õpetamisel arvestatakse järgmiste põhimõtetega:

- 1) Multisensoorsus suulise kõne õpetamisel: teiste meelte kasutamine puuduliku kuulmise kompenseerimiseks (suultlugemine, kõne toetamine sõrmendamisega; vajadusel üksiksõnade visualiseerimine viibete abil; toetumine kirjalikule kõnele, taktilisele ja kinesteetilisele tajule).
- 2) Komplekssus: kõne kõigi valdkondade, psüühiliste protsesside ja peenmootorika samaaegne arendamine.
- 3) Kontsentrilisus ja kõnelise materjali integratsioon erinevates tegelustes/õppetundides.
- 4) Süsteemsus: sihipärane meetodiline tegevus meeskonnatööna (surdopedagoog, - logopeed, teised erispetsialistid); koostöö lapsevanematega ning lisaabi erinevate tugiteenuste näol.
- 5) Õppekorraldus, mis lähtub õpikeskkonna, õppevara ja õpetamisvõtete kohandamise vajadusest (müra ja helipeegelduse vähendamine ruumides; näitlikustamine ja materialiseerimine kujutluste loomiseks, sh IKT vahendite kasutamine; õppetekstide lihtsustamine jms).

6.2.7. Suulise kõne õpetamine on kompleksne ja süstemaatiline tegevus, mis toimub samaaegselt kuulumistaju arendamisega ning hõlmab nii kõnehingamist, hääle- ja häälikuseadet kui kõne mõistmise ja loome õpetamist. Läbivalt kasutatakse eespool kirjeldatud multisensoorse lähenemise võtteid: kujundatakse seosed visuaalse, auditiivse, taktilise ja kinesteetilise taju vahel. Esmaste hääldus- ja suhtlemisoskuste kujundamine kuulmispuudega

lastel erineb kuuljate laste puhul kasutatavast metoodikast suultlugemise ning sõrmendkõne suurema osakaalu poolest. Sõnavara, grammatiliste vormide, lauseloome ja siduskõne õpetamine nii impressiivse kui ekspressiivse kõne tasandil sarnaneb üldjoontes alakõnega lastega tehtava tööga, kuid enamat tähelepanu pööratakse kõne mõistmise õpetamisele ning selle seostamisele suultlugemisoskuse ja kuulmistaju arendamisega (kõne auditiiv-visuaalne tajumine). Tavapärasest enam toetatakse kirjalikule kõnele.

6.3. Kõnepuudega õpilaste õppetöö korraldus

6.3.1. Kõnepuudega õpilastele võimaldatakse igakülgset eripedagoogilist ja logopeedilist abi kommunikatiivsete oskuste ja psüühiliste protsesside arendamise, praktilise kõnearenduse – sõnavara laiendamise ja aktiveerimise, kirjaliku ja suulise kõne korrektsiooni, funktsionaalse lugemisoskuse ja võimalikult veatu kirjutamisoskuse kujundamise näol.

6.3.2. Kommunikatsiooni- ja jutustamisoskuse kujundamine toimub sõnavara, grammatika ja hääldamise lõimitud arendamise teel suhtlemise käigus. Oluline on õppida kasutama keelt suhtlemisel ning õpi- ja tunnetustegevuses.

6.3.3. Üheks toetavaks võimaluseks lugema õppimisel ja funktsionaalse lugemisoskuse kujundamisel on loetava teksti suurendamine, olulise esile toomine, märgistamine, eraldamine jms. Jutustamisoskuse kujundamist toetab mõistekaardi ja graafilise kava koostamine ning nende toel jutustamine. Suhtlusoskuse kujundamisel on oluline näitlikustamine teema paremaks avamiseks või keerulise materjali lihtsamaks esitamiseks.

6.3.4. Õigekirja õpetamine eeldab, et laps valdaks häälikuanalüüsioskust, suudaks kõnetakte võrdlevalt hääldada ja selles häälikupikkusi määrata. Kõike seda tehakse koolis osaoskuste etapiviisilise harjutamise näol eesti keele ainetundides. Vajalik on mitmekülgne erinevate õppematerjalide ja abivahendite (skeemid, algoritmid jt) igapäevane kasutamine õppimise ja õpetamise toetamiseks.

6.3.5. Eesti keele õppematerjali omandamisel osaoskuste kaupa ja täiendava õppematerjali kasutamise korral jõuab palju rohkem õpilastest rahuldavate tulemusteni. Kuid samatüübilist harjutusi teha on igav ja tüütu, lapsed vajavad vaheldust. Avardunud tehnilised võimalused võimaldavad seda teha. Raskesti omandatava õppematerjali seas leidub hulgaliselt teemasid, mida on võimalik arvuti kaasabil omandada. Eesti keele õppematerjali harjutamine ja kinnistamine on tegevus, mida on võimalik virtuaalses keskkonnas efektiivselt läbi viia.

6.4. Surdologopeediline õpiabi (häälus- ja kuuldekorrektsioon)

6.4.1. Häälus- ja kuuldekorrektsiooni tunnid 1.-4. klassis toimuvad valdavalt individuaaltööna. Algklassides on nende tundide põhieesmärgiks õpilaste artikulatsiooniparaadi liikuvuse parandamine, hääl- ja häälkuseade ning kõnehingamise õpetamine. Toimub ka suultlugemise õpetamine ja kuuldetaju treening.

6.4.2. Häälus- ja kuuldekorrektsiooni tunnid 5.-8. klassis toimuvad rühmatööna (2-3 õpilast). Jätkub suultlugemisoskuse ja kuuldetaju arendamine ning häälusharjumuste kinnistamine. Tundide sisuks on harjutused kõnemõistmise parandamiseks: küsimused- vastused, dialoogid, vestlused, ümberjutustused jne.

6.4.3. 9.-11. klassis jätkuvad rühmatunnid, tegeldakse hääluspuuete jääknähtude kõrvaldamisega, kuuldetaju treeninguga ja õpetatakse suultlugemist erinevates situatsioonides (kaasvestleja suu liigutused ei ole hästi nähtavad, suu on väheliikuv, vestleja asub küljega vaataja poole jne). Toimub praktiline kuuljate keskkonnas suhtlemisoskuse õpetamine, aga ka töö erinevat liiki kirjaliku kõne mõistmisega (õpikutekstide, ilukirjanduse ja ajakirjanduse lugemine, oma arvamuse väljendamine, sisukokkuvõtete tegemine).

6.4.4. Koolis toimuvad ka ühised häälus- ja kuuldekorrektsiooni tegevused kogu klassile. Tunnid toimuvad kuuldekabinetis kuuldekabineti juhataja poolt läbiviiduna. Õpilasi ei hinnata ja nendeks tundideks ei pea õpilased ette valmistama. Töö sisuks on mittekõneliste helide tajumine ja matkimine; hääluspuuete korrigeerimine; suulise kõne tajumine ja mõistmine; kuulmisabivahendite hooldamine ja ohutustehnika.

6.5. Logopeediline õpiabi

6.5.1. Logopeedilise õpiabi tundides osalevad need õpilased, kelle suulise ja/või kirjaliku kõne areng takistab õpilastel kõnepuudega õpilaste osakonna õppekava täitmist.

6.5.2. Logopeedilise õpiabi tunnid toimuvad individuaal- või rühmatööna. Rühmad moodustatakse ühesuguse puudega õpilastest, samuti püütakse arvestada laste kõne arengu sarnast taset. Vajadusel töötatakse 1-2 õpilasega individuaalselt. Rühmade koosseis võib aasta jooksul muutuda.

6.5.3. Logopeedilise töö põhiülesanded: kõne hääldusliku külje korrigeerimine, sõnavara laiendamine ja aktiveerimine, kõne grammatilise külje korrigeerimine, kõne mõistmise ning tekstiloome arendamine, lugemis- ja kirjutamispuuete kõrvaldamine.

6.5.4. Logopeedilise töö eesmärgiks ei ole õpilast järele aidata eesti keele ainekava täitmisel, vaid kujundada verbaalsed eeldused eesti keele õppimiseks. Seejuures võetakse küll arvesse eesti keele ainekava nõudeid.

6.5.6. Logopeed selgitab välja kõnepuude ja kommunikatsiooni raskuste põhjused ning vastavalt sellele planeerib individuaalse töö konkreetse õpilasega (rühmaga). Töö tempo ja raskuse valikul lähtutakse õpilase suulise ja kirjaliku kõne vigade liigist ning eelnevalt omandatud oskustest - töö tempo ja raskusaste on vastavuses õpilase võimetega.

6.5.7. Logopeed avab õpilasele kõnekaardi ja teeb ka sissekanded õpilase individuaalse arengukaardi „eripedagoogiline/logopeediline uuring“ ossa.

6.6. Eripedagoogiline õpiabi

6.6.1. Eripedagoogilise õpiabirühma võetakse õpilased:

- 1) kellel on ajutised ainealased õpiraskused ja välja kujunemata õpiosku
- 2) kes vaatamata klassi- ja aineõpetajate abile, õpetuse diferentseerimisele ja individualiseerimisele ei suuda täita põhikooli riiklikust õppekavast tulenevaid klassi ainekava nõudeid;
- 3) kes vajab õpioskuste ja -harjumuste kujundamiseks toetavat õppekorraldust.

6.6.2. Tundides viiakse läbi järgmisi tegevusi:

- 1) eripedagoogiliste võtete abil kujundatakse ja arendatakse õpioskusi ja õpivilumusi nendes õppeainetes, milles õpilasel on raskusi õpitulemuste saavutamiseks;
- 2) arendatakse kognitiivseid oskusi;
- 3) arendatakse suulist ja kirjalikku kõnet.

7. Karjääriõppe korraldamine

7.1. Karjääriõppe eesmärk on aidata õpilastel arendada teadlikkust iseendast, omandada adekvaatseid teadmisi töömaailmast, elukutsetest ja õppimisvõimalustest, kasvatada ettevõtlikke ja teotahtelisi noori ning kujundada nende hoiakuid ja toimetulekuoskusi, mis soodustavad kaasaegsesse töömaailma sisenemist, karjääriotsuste tegemist, eneseteostust ning võimalikult iseseisvalt hakkamasaamist tulevikus.

7.2. Koolis toimib karjääriõpe läbiva teemana „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ erinevates ainetundides kõikides klassides, tunnivälistes tegevustes (infopäevad, -messid, temaatiline käsitöö ja joonistusvõistlus, konkursid, projektid, võistlused, karjäärimängud jms) ning eelviimasel põhikooli aastal (vastavalt kuulmispuudega laste 10. klassis ja kõnepuudega laste 9. klassis) 35-tunnise valikõppeainena „Karjääriõpetus“.

7.3. Karjääriõpet ja selle arendustegevusi koolis koordineerib huvijuht-karjäärikoordinaator, kelle ülesandeks on:

- 1) karjääriplaneerimise alase korralduskava koostamine ja elluviimine;
- 2) koostöövõrgustikes sidemete arendamine, ettevõtjatega suhtlemine;
- 3) koos õpetajatega õpilaste esmane toetamine teadlike karjääriotsuste ja õpivalikute tegemisel ning elluviimisel, arvestades seejuures õpilase erivajadusi;
- 4) Õpetajate juhendamine ja nõustamine läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ lõimimisel ainetundidesse;
- 5) karjääriplaneerimise alaste ürituste korraldamine ja läbiviimine;
- 6) karjääriinfo kogumine ning vahendamine;
- 7) karjääriõpetuse ainetundide ja õppekäikude läbiviimine;
- 8) karjääri- ja tööalase kirjanduse soovitamine ning infostendi ja kataloogide kaasabil;
- 9) õppimisvõimaluste tutvustamine järgmise tasandi õppeasutustes.

7.4. Kool kujundab karjääriõppe kaudu õpilaste teadlikkust iseendast ja oma erivajadusest, kogub teavet erinevate õppimisvõimaluste ning töömaailma kohta, annab soovitusi edasisteks valikuteks osalemisega ettevõtlusnädala üritustel. Õppekäikude abil järgmise tasandi õppeasutustesse ja kohalikesse tööstusettevõtetesse jms tutvutakse, kuidas erinevaid töid ja ameteid päriselus tehakse. Valikute tegemisel ja soovitude andmisel arvestatakse õpilase kuulumise ja kõne erisusi.

7.5. Õpilasel ja lapsevanemal on omaalgatuslikult võimalus saada karjäärialast nõustamist ja teavet edasiõppimisvõimalustest huvijuht-karjäärikoordinaatorilt ja kooli juhtkonnalt.

7.6. Läbiva teema „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“ käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist isiksuseks, kes on valmis õppima kogu elu, täitma erinevaid rolle muutuvast õpi-, elu ja töökeskkonnas ning kujundama oma elu teadlike otsuste kaudu, sealhulgas tegema mõistlikke kutsevalikuid.

7.6.1. I kooliastmes aitab läbiva teema käsitlemine õpilasel kujundada positiivset hoiakut õppimisse ning toetab esmaste õpioskuste omandamist. Mänguliste tegevuste abil aidatakse õpilasel kujundada ning õppida tundma ennast ja lähiümbruse töömaailma, tuginedes õpilase kogemustele igapäevaelust. Õpilasele tutvustatakse erinevaid tegevusalasid ja ameteid, nende olulisust ning omavahelisi seoseid.

7.6.2. II kooliastmes keskendub läbiva teema käsitlemine õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi. Õpilasele tutvustatakse erinevaid elukutseid ja töid ning nende seost inimeste individuaalsete eelduste ja huvidega

7.6.3. III kooliastmes keskendub läbiva teema käsitlemine õpilase võimete, huvide, vajaduste ja hoiakute teadvustamisele, õpioskuste arendamisele ning esmaste kutsevalikutega seostamisele. Õpilasi juhatakse mõtlema oma võimalikele tulevastele tegevusvaldkondadele ning arutlema, millised eeldused ja võimalused on neil olemas, et oma soove ellu viia. Tähtis on käsitleda töö ja kutsega seotud stereotüüpseid suhtumisi kriitiliselt, et need ei muutuks õpilase tulevikuväljavaadete piirajateks. Õpilasi teavitatakse erinevatest tööharjutamise võimalustest ning julgustatakse neid kasutama. Õpilasele vahendatakse teavet edasiõppimisvõimaluste kohta ning luuakse võimalus saada kutsenõustamist.

7.7. Kooli koostööpartneriks kvaliteetse karjääriteenuse pakkumisel on [Tartumaa Rajaleidja](#) keskus ja õpilaste elukohajärgsed [Rajaleidja keskused](#).

8. Õpilaste ja lastevanemate teavitamise ja nõustamise korraldus

8.1. Klassi- või aineõpetajad toetavad õpilase arengut ja toimetulekut koolis ning vajaduse korral kohandavad õpet vastavalt õpilase arengutasemele ja vajadustele lähtudes seejuures õpilase puude spetsiifikast. Õpilase arendamisel lähtutakse koolis õpilase individuaalsetest eri- ja õpivajadustest, valitakse sobivad õppemeetodid ja abivahendid ning korraldatakse õpet õpilase puudest ja tema tasemest lähtuvalt. Kool tagab õpilasele, kellel on ajutine mahajäämus eeldatavate õpitulemuste saavutamisel, täiendava (eri)pedagoogilise ja/või logopeedilise juhendamise, õpiabirühmas osalemise, lisa-abi ainetundides ning arengut toetavad tegevused pärast ainetunde. Vajalik on võimalikult varakult kasutusele võtta parimad meetmed, et olemasolev puue või probleem ei süveneks.

8.2. Kool nõustab lapsevanemat (individuaalsed vestlused, lahtiste uste päeva üritused, rehabilitatsiooniplaani koostamise vajaduse selgitamine jne) õpilase arengu toetamises ja kodus õppimises, arvestades õpilase puude spetsiifikat ja erinevate abivahendite kasutamist.

8.3. Kool korraldab õpilaste ja vanemate teavitamise edasiõppimisvõimalustest ning tagab õpilastele karjääriteenuste (karjääriõpe, -info või -nõustamine) kättesaadavuse.

8.4. Kool tagab (kooli veebilehel ja individuaalsetes vestlustes õpilasele ning vanematel) teabe kättesaadavuse õppe ja kasvatuse korralduse kohta ning juhendamise ja nõustamise õppe- ja kasvatustegevuse teemadel. Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse teatavaks iga õppeveerandi algul.

8.5. Koolikorraldust reguleerivad dokumendid on kättesaadavad kooli veebilehel ning kooli õpetajate toas paberkanjal. Õpilased ja vanemad saavad teavet õppe- ja kasvatustegevuse kohta kooli kodulehelt, e-päeviku või õpilaspäeviku kaudu ning individuaalsetes vestlustes.

8.6. Õpilase arengu toetamiseks korraldatakse õpilasega ja tema vanemaga vähemalt üks kord õppeaasta jooksul arenguveestlus, mille põhjal lepatakse kokku edasises õppes ja arengu eesmärkides. Arenguveestlust viiakse läbi vastavalt kooli direktori poolt kehtestatud arenguveestluse korraldamise tingimustele ja korrale.

8.7. Kooli ja vanemate koostöö tagamiseks viib iga klassijuhataja läbi vanemate koosoleku või kaugemal elavate õpilaste vanemate puhul individuaalse kokkusaamise vähemalt üks kord aastas. Iga aasta maikuus toimub kooli tegevusi tutvustav üritus vanematele.

9. Õpetajate koostöö ja töö planeerimise põhimõtted

9.1. Õpetajate koostöö realiseerub läbi aineühenduste ja erinevate töörühmade tegevuse ning projektitöö ja ühiste õppekäikude tulemusena.

9.2. Õpetaja töökava on õpetajate omavahelise koostöö ja töö planeerimise vahend, mille alusel toimub õpetajate koostöö ning õppe- ja kasvatustöö õppetunnis.

9.3. Õpetaja töökava näol toimub õppetegevuste planeerimine, et

- 1) tagada õppeprotsessis tegevuste eesmärgipärasus ja läbimõeldus,
- 2) õpetaja saaks teostada õppeprotsessis toimuva üle seiret,
- 3) viia läbi tulemuslikku õppeprotsessi analüüsi,
- 4) detailsemalt kavandada üld- ja valdkonnapädevuste ja läbivate teemade lõimimist õppeainete õpitulemustega.

9.4. Õpetaja koostab töökava igaks õppeperioodiks ja iga õppeaine ning iga klassi kohta, kus ta tunde annab. Õpetaja töökavas täpsustatakse kooli õppekava üldosas ja ainekavas esitatut, arvestades konkreetseid õpilasi, õpetajate koostööd ning kooli üldtööplaani. Õpetaja toob oma töökavas välja õpiväljundid kooli õppekavast lähtuvalt ja võimalused õpilase toetamiseks ja õpilase arengu tagasisidestamiseks.

9.5. Õpetaja töökava täieneb ja muutub õppetöö käigus. Tehtud täiendusi ja muudatusi arvestatakse järgmise õppeperioodi töökava koostamisel.

9.6. Õpetaja koostab töökava elektroonselt ja tagab selle kättesaadavuse kooli serveri võrgukettal hiljemalt iga õppeperioodi teiseks õppenädalaks.

10. Kooli õppekava uuendamise ja täiendamise kord

10.1. Kooli õppekava uuendamine või täiendamine toimub algatustaotluse alusel. Kui uuendamine või täiendamine on tingitud muudatustest õigusaktides, siis algatab selle direktor.

10.2. Direktor kutsub kokku õppekava uuendamise ja täiendamise tööühma, kes valmistab ette kooli õppekava muudatused.

10.3. Kooli direktor esitab kooli õppekava uuendamise või täiendamise eelnõu enne kehtestamist arvamuse saamiseks hoolekogule, õppenõukogule ja õpilasesindusele.

10.4. Kooli õppekava ja selle muudatused kehtestatakse direktori käskkirjaga.

10.5. Kool avalikustab kooli õppekava koos muudatustega kooli veebilehel ja loob koolis võimalused kooli õppekavaga tutvumiseks.